

EBALUAZIO IRIZPIDEAK

LEHEN HEZKUNTZA

3. ZIKLOA

AURKIBIDEA:

- Arte Hezkuntza**
- Erlijioa**
- Euskara**
- Gorputz Hezkuntza**
- Ingelesa**
- Ingurune**
- Matematika**

ARTE HEZKUNTZA

5. MAILA

1. Adierazpen estetiko-artistikoko bitartekoen arteko loturak finkatzea: musika, ikusizko arteak, dantza, literatura, poesia... Antzekotasunak kontuan hartzea.

1.1. Ea enpatiarik ageri duen artearen eta kultura-produktuen komunikazio-alderdiarekin.

1.2. Ea artelanean intereseko kultura-baliorik hautematen duen.

2. Ikusizko ekoizpenak eta musika-ekoizpenak egiteko, norberaren premietara egokitutako teknikak, baliabideak eta arauak erabiltzen ditu, eta haiek aukeratzeko arrazoiak ematen ditu.

2.1. Ea behar bezala erabiltzen dituen musika-hizkuntzaren edo ikusizko hizkuntzaren kodeak.

2.2. Ea teknika egokia erabiltzen duen arte-eremuan komunikatzeko.

3. Baliabide teknikoekin eta musikako eta ikusizko arteetako hizkuntza-baliabideekin lotutako gaietan eman izan diren konponbideak aztertzea, eta erreferente estetiko berri gisa sartzea.

3.1. Ea gelan aztertzen ari diren artelana aztertzen duen bere gaitasunen arabera.

3.2. Ea hautematen dituen aurretik aurkeztutako musika-lan edo ikusizko lan baten alderdi garrantzitsuak.

4. Ideiak, irudikapenak, lanak... eraldatzeko, irudimena, bilaketa, manipulazioa... erabiltzea.

4.1. Ea behar bezala antolatzen dituen arte-ekoizpenerako egin beharreko urratsak.

4.2. Ea ematen duen musika-lana edo ikusizko lana zehazteko eta lanari azken ukitua emateko balio duen ideiarik.

5. Bakoitzaren lan-prozesuaren plangintza egitea, arrazoituz, komunikazio-premien arabera.

5.1. Ea baliabiderik duen arte-ekoizpenean egin beharreko egokitzapenak egiteko.

5.2. Ea jarrera kritikoa eta eraikitzailea duen ikaskuntza-prozesuan.

6. Irudiek eta musikak eguneroko ingurunean dituzten esanahiak eta erabilerak kritikoki interpretatzea.

6.1. Ea ezagutzen duen hautematen dituen musika-mezuen eta ikusizko mezuen helburua.

6.2. Ea interesik ageri duen bere kultura-ondarea eta beste kulturen ondarea ezagutzeko.

7. Gizarte-alderdiek (botere-harremanak, generoak, ideologiak...) artelanak sortzeko duten garrantzia ulertzea, eta ikuspegi kritikoa garatzea.

7.1. Ea hautematen dituen musika-gertaeraren edo ikusizko gertaeraren oinarrizko alderdiak.

7.2. Ea identifikatzen dituen estilo jakin bateko lanen ezaugarri komunak.

8. Taldeko jardueretan parte hartzea, eta lankidetzajarrerak erakustea, jarduera horiek ondo ateratzeko.

8.1. Ea entzuten dituen jarduera egiten ari diren taldeko gainerako kideen ekarpenak.

8.2.Ea laguntzen dien arte-jarduerako gainerako kideei, elkertasunez jokatuta.

9. Taldean egiten diren arte-jardueretan norberaren ekarpenak duen garrantzia balioestea, bai eta pertsonen arteko kohesioan lankidetzak duena ere.

9.1.Ea bere artelana aztertzen duen, eta hobetzen saiatzen den.

9.2.Ea atsegin duen kalitatezko lanak egitea.

10. Hainbat jatorri eta kulturatako arte-adierazpenen arteko erlazioa elementu aberasgarria eta prozesu historiko errepikaria dela ulertzea.

10.1.Ea hautematen dituen inguruko arte-adierazpenak.

10.2.Ea aitortzen duen kulturen arteko ekarpenen interesa.

6. MAILA

1. Adierazpen estetiko-artistikoko bitartekoen arteko loturak finkatzea: musika, ikusizko arteak, dantza, literatura, poesia... Antzekotasunak kontuan hartzea.

1.1.Ea erabiltzen dituen musika edo ikusizko arteak egiten dituen jardueretan.

1.2.Ea behar bezala aukeratzeko duen musika-materiala edo ikusizko materiala, une bakoitzeko beharrak oinarri hartuta.

2. Ikusizko ekoizpenak eta musika-ekoizpenak egiteko, norberaren premietara egokitutako teknikak, baliabideak eta arauak erabiltzen ditu, eta haiek aukeratzeko arrazoiak ematen ditu.

2.1.Ea egoki antolatzen dituen arte-hizkuntzen oinarriko elementuak, komunikazioan erabiltzeko eta musika-hizkuntza eta ikusizko hizkuntza deszifratzeko.

2.2. Ea halako autonomia batez baliatzen den arte-hizkuntzaren bitartez komunikatzeko.

3. Baliabide teknikoekin eta musikako eta ikusizko arteetako hizkuntza-baliabideekin lotutako gaietan eman izan diren konponbideak aztertzea, eta erreferente estetiko berri gisa sartzea.

3.1. Ea behar bezala erabiltzen dituen aurretik dituen ezagutzak artelan bat ikustean.

3.2.Ea bere iritzia ahoz koherentziaz argudiatuz eta eman beharreko mezuaren adierazpen-mailarekin uztartzen saiatuz adierazten duen.

4. Ideiak, irudikapenak, lanak... eraldatzeko, irudimena, bilaketa, manipulazioa... erabiltzea.

4.1.Ea prozesatzen dituen irakasgaiari buruz dituen ezagutzak, musika-produktu bat edo ikusizko produktu bat egiteko.

4.2.Ea buruz prestatzen duen interpretatu edo berregin behar duen lana.

5. Bakoitzaren lan-prozesuaren plangintza egitea, arrazoituz, komunikazio-premien arabera.

5.1.Ea egiten duen arte-lanean egin beharreko esku-hartzeen plangintzarik.

5.2.Ea erabiltzen dituen irakasgaia ikasten jarraitzeko bete beharreko ebaluazio-jarraibideak.

6. Irudiek eta musikak eguneroko ingurunean dituzten esanahiak eta erabilerak kritikoki interpretatzea.

6.1. Ea hautematen dituen artearen gizarte-funtzioak.

6.2.Ea erabiltzen dituen bere arte-esperientziaren ondorioak ingurunera egokitutako musika-produktu edo ikusizko produktu berriak egiteko.

7. Gizarte-alderdiek (botere-harremanak, generoak, ideologiak...) artelanak sortzeko duten garrantzia ulertzea, eta ikuspegi kritikoa garatzea.

7.1.Ea bereizten duen artelanaren balioa, testuinguruaren barruan aurkeztuta.

7.2..Ea argudiatzen dituen hainbat lanen artean dauden loturak.

8. Taldeko jardueretan parte hartzea, eta lankidetzak-jarrerak erakustea, jarduera horiek ondo ateratzeko.

8.1.Ea taldearekin lan egiten duen, arte-ekoizpena ahalik eta gehien egokitu dadin bere gaitasunetara eta adierazpen estetikoaren premietara.

8.2.Ea harmonikoki parte hartzen duen taldean, eta bere ekarpen materialaren bidez arte-produktu on bat sor dadin saiatzen den.

9. Taldean egiten diren arte-jardueretan norberaren ekarpenak duen garrantzia balioestea, bai eta pertsonen arteko kohesioan lankidetzak duena ere.

9.1.Ea jartzen dituen bitartekoak bere arte-jardueraren bidez bere burua garatzeko.

9.2.Ea arte-adierazpena bere burua ezagutzeko bide gisa erabiltzen duen.

10. Hainbat jatorri eta kulturatako arte-adierazpenen arteko erlazioa elementu aberasgarria eta prozesu historiko errepikaria dela ulertzea.

10.1.Ea ezagutza-iturri gisa hartzen dituen bere kultura-ondarearen arte-adierazpenak.

10.2.Ea interesatzen zaizkion inguru hurbileko arte-berrikuntzak.

ERLIJIOA

5. MAILA

1. SINESMENEI buruzko gaitasunak

1.1.Kristau elkarteak gauzatutako jardueren zerrendaren eta horien oinarri diren sinesmenen zerrendaren arteko korrespondentzia ezartzen du.

1.2.Kristau elkartearen jarduera bat deskribatzen du, jarduera hori Elizari buruzko zein sinesmenen ondorio den aipatuz.

1.3.Jokaerarako arau jakin bat justifikatzen du, kristau elkartearen sinesmen edo irakaskuntzetan oinarrituz.

1.4.Herri erlijiotasuneko adierazpen baten eta honi lotuta dagoen kristau sinesmenaren arteko antzekotasun eta aldeak aipatzen ditu.

1.5.Iraganeko irudi, eraikin, objektu erlijioso batek adierazten edo islatzen duen/dituen sinesmena/sinesmenak aipatzen du/ditu.

1.6.Kristau historiako gertaera baten islatzen duen sinesmena edo sinesmenak identifikatzen ditu.

1.7.Kristau fedearen eduki jakin batzuen aurrean jarrera kritikoa azaltzen du eta horien oinarriari buruzko azalpenak eskatzen ditu.

2.-BIBLIARI buruzko gaitasunak

2.1.Bibliako testu baten kontatu edo proposatutakoaren eta kristau liturgiako ospakizunen arteko antzekotasun eta aldeak banan-banan aipatzen ditu.

2.2.Bibliako testuan, berau oinarri duten printzipio, arau eta irizpide moralak antzematen ditu.

3.-KRISTAU ELKARTEARI buruzko gaitasunak

3.1.Euskal gizartean kultura eta kristau balioak sustatzeko duen jarduera bideratzen duten pertsona eta erakundeei buruzko informazioa biltzen, antolatzen eta komunikatzen du.

3.2.Historiako gertaera batzuen artean, kristau Elkarteko gaur egungo gertaerekin lotura dutenak antzematen ditu.

4.-ELIZAREN OTOITZ ETA GURTZARI buruzko gaitasunak

4.1.Liturgi jarduera batetik eratorritako jokamoldeak aipatzen eta oinarritzen ditu.

4.2.Ospakizunaren garapen estetikoak dakarten elementuak aipatzen eta deskribatzen ditu.

4.3.Herri erlijiotasuneko adierazpen baten jatorri historikoa kontatzen edo deskribatzen du.

4.4.Liturgi jardueretan antzematen dituen balioak aipatzen ditu eta/edo horietan parte hartzeko interes eta borondatea erakusten du.

5.-KRISTAUTASUNAREN KODE MORALARI buruzko gaitasunak

- 5.1.Kristau jokamoldearen aginduren bat eredugarritasunez bete zuten gaur egungo edo historiako pertsonaia eta gertaeren adibideak jartzen ditu.*
- 5.2.Etika eta moralari lotutako gaur egungo arazoei ezartzen zaien kristau jokamolderen bat bibliako erreferentziekin argumentatzen du.*
- 5.3.Bere partehartzea bermatzen duten beste talde erlijioso batzuekin batera parte hartu izan duen edo parte hartzen diharduen gizarte ekintzarako jardueren agenda aurkezten du.*
- 5.4.Kristau elkarteak gaur egun bizi duen egoera, positibo edo negatiboa, eragin duten arrazoi historikoak aukeratzen ditu zerrenda batetik eta zuzen baloratzen ditu.*
- 5.5 Ordenamendu juridikoko xedapen legal baten eta kristau moraleko oinarri edo arau baten artean izaten diren antzekotasunak eta aldeak antzematen ditu.*
- 5.6.Konfesio edo talde erlijioso baten oinarri eta arau moral nagusien zerrenda ordenatua aurkezten die kideei argitasunez.*
- 5.7.Inguruan bizi izandako jarduera edo egoera jakin batzuen moraltasunari buruzko galderak egiten ditu eta iritziak ematen.*

6.-KRISTAU FEDEAREN ADIERAZPEN ARTISTIKOEI buruzko gaitasunak

- 6.1.Irudi erlijioso baten osagai apaingarri bereizgarriak zehaztasunez deskribatzen ditu eta beren esanahia azaltzen du.*
- 6.2.Kristau historiako gertaerak irudikatzen dituzten irudiak deskribatzen ditu.*

7.-KRISTAU FEDEAREN GIZARTE-KULTURA ADIERAZPENEI buruzko gaitasunak

- 7.1.Beren inguruan zein munduan, gizabanakoen eta gizartearen aurrerapena eragin duten Euskal Herriko Elizako pertsona nabarmenen istorioa kontatzen du.*
- 7.2.Elizak edo beste talde erlijioso batzuek era bateko eta besteko beharrei – pobretasuna, misiolari presentzia, hezkuntza kanpainak, elkartasun jarduerak, bakearen aldeko ekintzak,...- aurre egiteko egiten dituzten jarduera eta ekintzetan parte hartzeko bideak aurkezten ditu.*
- 7.3.Gizarte eta kultura inguruan eragina duten Erljioaren adierazpenei buruzko iritzi justifikatuak ematen ditu.*
- 7.4.Bere inguruko ohituraren bat aipatzen du, dagokionean, sortu zuen talde erlijiosoaren arteko bizikidetasuneko gertaera historikoa zehaztuz.*
- 7.5.Bere inguruko taldeek sustatutako jardueretan parte hartzeko prest dago eta/edo bakegile agertzen da lehiakortasun edo gatazkaz jantzitako egoeretan.*

8.-KRISTAU ELKARTEAREN HISTORIARI buruzko gaitasunak

8.1.Gaur egungo kristau elkarteko erakunde, jarduera edo gertaerekin loturaren bat duten historiako gertaerak aipatzen ditu.

8.2.Kristau historiako pertsonaia eta gertaera batzuei buruzko hautemate moralak proposatzen eta justifikatzen ditu.

8.3.Giza sustapenaren eta gizartearen eraldaketaren inguruan kristau historian izandako gertaera batzuen eta gaur egun Elizan ikusten diren gertaera edo jardueren arteko antzekotasunak eta aldeak ezartzen ditu.

8.4.Historian gertatutako pertsonaia edo talde erlijiosoren baten funtsezko gertaerak ordenan aipatzen ditu.

8.5.Bere gaur egungo gizarte eta/edo erlijio inguruarekin zerikusia duten historiako pertsonaia eta/edo gertaeren aurrean estimua erakusten du.

9.-INGURUAN DAUDEN BESTE ERLIJIO BATZUEI buruzko gaitasunak

9.1.Lankidetzarako jarduera txiki batzuetan parte hartzen du erlijio desberdineko beste pertsona batzuekin batera.

9.2.Bere taldetik desberdinak diren inguruko beste talde batzuek gauzatutako kultura jarduera eta adierazpenei buruzko informazioa biltzen eta antolatzen du.

9.3.Bere inguruko talde erlijiosoak errespetatu eta baloratu egiten ditu eta, era berean, talde jakin bateko (esate baterako, kristau elkarteak) kide izatearen inguruko arrazoiak ematen ditu.

6. MAILA

1.-SINESMENEI buruzko gaitasunak

1.1.Kristau elkarteak gauzatutako jardueren zerrendaren eta horien oinarri diren sinesmenen zerrendaren arteko korrespondentzia ezartzen du.

1.2.Kristau elkartearen jarduera bat deskribatzen du, jarduera hori Elizari buruzko zein sinesmenen ondorio den aipatuz.

1.3.Liturgi urteko jaiegun jakin baten Elizak ospatzen duen jarduera edo gertaera deskribatzen du.

1.4.Jokaerarako arau jakin bat justifikatzen du, kristau elkartearen sinesmen edo irakaskuntzetan oinarrituz.

1.5.Herri erlijiotasuneko adierazpen baten eta honi lotuta dagoen kristau sinesmenaren arteko antzekotasun eta aldeak aipatzen ditu.

1.6.Iraganeko irudi, eraikin, objektu erlijioso batek adierazten edo islatzen duen/dituen sinesmena/sinesmenak aipatzen du/ditu.

1.7.Kristau historiako gertaera baten islatzen duen sinesmena edo sinesmenak identifikatzen ditu.

1.8.Sinesmen jakin baten eragin aipagarria izan duen kristau historiako gertaeraren bat aipatzen du.

1.9.Sinesmenen zerrenda baten, hauetako bakoitza zein talde erlijiosori dagokion identifikatzen du.

1.10. Inguruko talde erlijiosoen funtsezko sinesmenak ordenaz antolatzen eta deskribatzen ditu.

1.11. Kristau fedearen eduki jakin batzuen aurrean jarrera kritikoa azaltzen du eta horien oinarriari buruzko azalpenak eskatzen ditu.

2.-BIBLIARI buruzko gaitasunak

2.1. Emandako bibliako testu batzuk kronologikoki ordenatzen ditu.

2.2. Bibliako testu batzuetan batera agertzen diren ideien eskema egiten du.

2.3. Bibliako testuan, berau oinarri duten printzipio, arau eta irizpide moralak antzematen ditu.

2.4. Bibliako testu baten eta beste erlijio bateko testu sakratu baten gizateriaren funtsezko auziei buruz jasotzen direnen arteko antzekotasun eta aldeak aipatzen ditu.

3.-KRISTAU ELKARTEARI buruzko gaitasunak

3.1. Euskal gizartean kultura eta kristau balioak sustatzeko duen jarduera bideratzen duten pertsona eta erakundeei buruzko informazioa biltzen, antolatzen eta komunikatzen du.

3.2. Historiako gertaera batzuen artean, kristau Elkarteko gaur egungo gertaerekin lotura dutenak antzematen ditu.

3.3. Beste talde erlijioso batzuen antolakuntzari buruzko informazioa biltzen du, protagonistengandik beraiegandik zuzenean jasota.

3.4. Beste talde erlijioso batzuek sinesmen bati buruz edo jarduera bati buruz edo kristau elkartearen sinesmen bati buruz aurkezten dituzten antzekotasun eta aldeak aipatzen ditu.

4.-ELIZAREN OTOITZ ETA GURTZARI buruzko gaitasunak

4.1. Liturgi jarduera batetik eratorritako jokamoldeak aipatzen eta oinarritzen ditu.

4.2. Ospakizunaren garapen estetikoa dakarten elementuak aipatzen eta deskribatzen ditu.

4.3. Herri erlijiotasuneko adierazpen baten jatorri historikoa kontatzen edo deskribatzen du.

4.4. Liturgi jardueretan antzematen dituen balioak aipatzen ditu eta/edo horietan parte hartzeko interes eta borondatea erakusten du.

5.-KRISTAUTASUNAREN KODE MORALARI buruzko gaitasunak

5.1. Kristau jokamoldearen aginduren bat eredugarritasunez bete zuten gaur egungo edo historiako pertsonaia eta gertaeren adibideak jartzen ditu.

5.2. Etika eta moralari lotutako gaur egungo arazoei ezartzen zaien kristau jokamolderen bat bibliako erreferentziekin argumentatzen du.

5.3. Bere partehartzea bermatzen duten beste talde erlijioso batzuekin batera parte hartu izan duen edo parte hartzen diharduen gizarte ekintzarako jardueren agenda aurkezten du.

5.4. *Kristau elkarteak gaur egun bizi duen egoera, positibo edo negatiboa, eragin duten arrazoi historikoak aukeratzen ditu zerrenda batetik eta zuzen baloratzen ditu.*

5.5. *Ordenamendu juridikoko xedapen legal baten eta kristau moraleko oinarri edo arau baten artean izaten diren antzekotasunak eta aldeak antzematen ditu.*

5.6. *Konfesio edo talde erlijioso baten oinarri eta arau moral nagusien zerrenda ordenatua aurkezten die kideei argitasunez.*

5.7. *Erljio baten berariazko oinarri eta arau moralak aipatzen ditu, eta beste talde erlijioso batzuetako beste batzuekin konparatzen ditu.*

5.8. *Inguruan bizi izandako jarduera edo egoera jakin batzuen moraltasunari buruzko galderak egiten ditu eta iritziak ematen.*

6.-KRISTAU FEDEAREN ADIERAZPEN ARTISTIKOEI buruzko gaitasunak

6.1. *Irudi erlijioso baten osagai apaingarri bereizgarriak zehaztasunez deskribatzen ditu eta beren esanahia azaltzen du.*

6.2. *Kristau historiako gertaerak irudikatzen dituzten irudiak deskribatzen ditu. Erljio nagusien sinbolorik garrantzitsuenen jatorria argitasunez deskribatzen du.*

6.3. *Erljio nagusien zeinurik nabarmenenen esanahia argitasunez adierazten du.*

6.4. *Erljio nagusien adierazpen artistikoen ezaugarriak aurkezten eta justifikatzen ditu.*

7.-KRISTAU FEDEAREN GIZARTE-KULTURA ADIERAZPENEI buruzko gaitasunak

7.1. *Beren inguruan zein munduan, gizabanakoen eta gizartearen aurrerapena eragin duten Euskal Herriko Elizako pertsona nabarmenen istorioa kontatzen du.*

7.2. *Elizak edo beste talde erlijioso batzuek era bateko eta besteko beharrei – pobretasuna, misiolari presentzia, hezkuntza kanpainak, elkartasun jarduerak, bakearen aldeko ekintzak,...- aurre egiteko egiten dituzten jarduera eta ekintzetan parte hartzeko bideak aurkezten ditu.*

7.3. *Gizarte eta kultura inguruan eragina duten Erljioaren adierazpenei buruzko iritzi justifikatuak ematen ditu.*

7.4. *Bere inguruko ohituraren bat aipatzen du, dagokionean, sortu zuen talde erlijiosoaren arteko bizikidetasuneko gertaera historikoa zehaztuz.*

7.5. *Bere inguruko taldeek sustatutako jardueretan parte hartzeko prest dago eta/edo bakegile agertzen da lehiakortasun edo gatazkaz jantzitako egoeretan.*

8.-KRISTAU ELKARTEAREN HISTORIARI buruzko gaitasunak

8.1. *Gaur egungo kristau elkarteko erakunde, jarduera edo gertaerekin loturaren bat duten historiako gertaerak aipatzen ditu.*

8.2. *Kristau historiako pertsonaia eta gertaera batzuei buruzko hautemate moralak proposatzen eta justifikatzen ditu.*

8.3. *Giza sustapenaren eta gizartearen eraldaketaren inguruan kristau historian izandako gertaera batzuen eta gaur egun Elizan ikusten diren gertaera edo jardueren arteko antzekotasunak eta aldeak ezartzen ditu.*

8.4. *Historian gertatutako pertsonaia edo talde erlijiosoren baten funtsezko gertaerak ordenan aipatzen ditu.*

8.5. *Bere gaur egungo gizarte eta/edo erlijio inguruarekin zerikusia duten historiako pertsonaia eta/edo gertaeren aurrean estimua erakusten du.*

9.-INGURUAN DAUDEN BESTE ERLIJIO BATZUEI buruzko gaitasunak

9.1. *Inguruko erlijioen sinesmen nagusien eskema edo mapa kontzeptuala egiten du.*

9.2. *Lankidetzarako jarduera txiki batzuetan parte hartzen du erlijio desberdineko beste pertsona batzuekin batera.*

9.3. *Bere taldetik desberdinak diren inguruko beste talde batzuek gauzatutako kultura jarduera eta adierazpenei buruzko informazioa biltzen eta antolatzen du.*

9.4. *Erljio nagusien sinesmen, oinarri moral eta antolakuntzaren arteko antzekotasun eta aldeak aipatzen ditu.*

9.5. *Bere inguruko talde erlijiosoak errespetatu eta baloratu egiten ditu eta, era berean, talde jakin bateko (esate baterako, kristau elkarteak) kide izatearen inguruko arrazoiak ematen ditu.*

EUSKERA

5. MAILA

1. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskolan erabilitako ahozko testuak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien ideia nagusiak eta bigarren mailakoak ezagutzea, informazio baliagarria hautatzea, eta informazio horren ulermena beste egoera batzuetan aplikatzea.

1.1. Ea ezagutzen dituen ahozko testuen genero ohikoak.

1.2. Ea antzematen dituen gaia eta igorlearen helburua.

1.3. Ea entzute-helburuaren xedeko informazioak antzematen eta bereganatzen dituen.

1.4. Ea antzematen dituen testu akademikoen lehen eta bigarren mailako ideiak.

1.5. Ea era bateko eta besteko lanak egiteko behar diren datu zehatzak ezagutzen eta jasotzen dituen, informazioa erregistrazeko bitarteko zenbait erabilia.

1.6. Ea testuak ulertzeko sortzen diren zalantzak argitzeko estrategia egokiak erabiltzen dituen.

1.7. Ea arretaz entzuten duen.

1.8. Ea entzundako testuen ideia nagusiak gogoratzen dituen eta hitzez adierazten.

1.9. Ea jasotako informazioa erabiltzen duen jarduerak egiteko, banakako edo taldekako ikas-ekintzetan.

2. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako testu idatziak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien zentzu orokorrak hartzea, aurrez emandako analisi-jarraibideak erabilia.

2.1. Ea testuaren generoa bereizten duen, bai eta gaia eta egilearen helburua ere.

2.2. Ea testuaren esanahi orokorra hartzen duen.

2.3. Ea testuaren ideia nagusiak laburtzen dituen.

2.4. Ea kontzeptuzko eskema eta mapa sinpleak osatzen dituen testuko ideia nagusiak erabilia.

2.5. Ea estrategia egokiak erabiliz argitzen dituen ulermen-arazoak.

2.6. Ea bere ideiekin erlazionatzen dituen eduki berriak, eta testuaren alderdi zehatzei eta testuaren formari buruzko iritzi arrazoitua ematen duen.

2.7. *Ea antzematen dituen hizkuntzaren erabilpen diskriminatzaile ohikoak.*

3. Informazio garrantzitsua aurkitzea eta aukeratzea, irakurketaren helburua betez.

3.1. *Ea dakien irakurketaren helburua zein den, eta helburuak lortzeko estrategia egokiak erabiltzen dituen.*

3.2. *Ea informazio-iturri analogiko eta digitalera jotzen duen, laguntza jasota, irakurketaren helburuari erantzuteko.*

3.3. *Ea informazioa aurkitzeko orduan, erabiltzen dituen hizkuntzako eta hizkuntzaz kanpoko elementuak: testuaren banaketa, letra mota, aurkibideak...*

3.4. *Ea eskolako testuetan, irakurketaren xedeari funtsezkoa zaion informazioa hautatzen duen, eta erregistro-bitartekoen bidez biltzen (taulak, eskemak, galdetegiak...) dituen datuak.*

4. Eskola-esparruko edo komunikabideetako ahozko testuak, genero askotakoak, sortzea; eta sorkuntza hori koherentea, osoa eta zuzena izatea, baliabide ez-linguistikoak (keinuak, ikusizko euskarriak) behar bezala erabilia eta komunikazio-egoeraren ezaugarriak aintzat hartuta.

4.1. *Ea argi adierazten dituen ikas-egoerekiko dituen ideiak, bizipenak eta jakintzak.*

4.2. *Ea zentzuzko galderak egiten dituen informazioa bilatzerakoan, bai hedabideen esparruan, bai ikaskuntzaren esparruan.*

4.3. *Ea oharrik, eskemarik eta gidoirik erabiltzen duen sortuko dituen ahozko testuen edukia planifikatzeko.*

4.4. *Ea aurrez planifikazio gidatua eginda, ahozko testuak argi eta behar bezala antolatuta azaltzen dituen (deskribapenak, prozesuen azalpenak eta bestelako azalpenak), ikusizko euskarriak erabilia.*

4.5. *Ea gogoz eta ekarpen eraikitzaileak eginez parte hartzen duen gelako ikastetxe-dinamiken barruan sortzen diren hausnarketa eta eztabaidetan.*

4.6. *Ea moldatzen den komunikazio-egoeraren oinarritzko alderdietara: helburura, solaskidera eta gaira.*

4.7. *Ea ez dituen ohiko esaera diskriminatzaileak erabiltzen.*

4.8. *Ea behar bezala intonatzen eta ahoskatzen duen.*

4.9. *Ea nahiko ondo kontrolatzen dituen ahotsa, keinuak eta gorputzaren jarrera.*

5. Ikastetxeko eta gertuko inguruneko harreman-egoeretan parte hartzea, behar bezalako naturaltasun, egokitasun eta zuzentasunez hitz eginez, harremanaren oinarritzko arauak betez eta gainerako pertsonen begirunea erakutsiz.

5.1. *Ea elkarrizketak hasi, mantendu eta amaitzen dituen.*

5.2. *Ea behar bezala aplikatzen dituen hitzezko harremanetako gizarte- eta komunikazio-arauak.*

5.3. *Ea koherentzia, argitasun eta erraztasun nahikoz adierazten dituen ideiak, gertakariak, bizipenak eta sentipenak, egoera bakoitzerako egokia den erregistroa erabiliz.*

5.4. *Ea testuingurura egokitutako hitzak eta esamoldeak erabiltzen dituen.*

5.5. *Ea solaskidearen jardunera egokitzen duen bere hizketaldia.*

5.6. *Ea iritzi arrazoituak ematen dituen.*

5.7. *Ea elkarrizketaren harira doazen galdera eta iruzkin egokiak egiten dituen.*

5.8. *Ea intonazio, jarrera eta keinu egokiak erabiltzen dituen.*

5.9. *Ea gogotsu parte hartzen duen elkarrekiko lan-kidetzan eta ikaskuntzan.*

5.10. *Ea ohiko esaera diskriminatzaileak antzematen dituen eta horiek ez erabiltzen saiatzen den.*

6. Genero eta erabilera-esparru askotako testu idatziak sortzea, testuak sortzeko prozesuko urratsak eginez, laguntza jasota: plangintza egitea, testua idaztea eta hura berrikustea; betiere, egokitasun-, koherentzia-, zuzentasun- eta kohesio-maila onargarri bat erakutsiz.

6.1. *Ea jarraibideak beteta, eskema edo oharren bidez planifikatzen duen testuaren edukia, komunikazio-egoeraren ezaugarriak eta sortu beharreko testuaren egitura aintzat hartuta.*

6.2. *Ea paragrafoetan antolatzen duen informazioa.*

6.3. *Ea oinarrizko zenbait kohesio-prozedura erabiltzen duen, testuko ideiak eta zatiak lotzeko.*

6.4. *Ea egoki betetzen dituen aurrez zehaztutako xedeak.*

6.5. *Ea egoerari dagozkion lexikoa eta erregistroa erabiltzen dituen.*

6.6. *Ea gramatikako eta ortografiako oinarrizko arauak betetzen dituen.*

6.7. *Ea argi eta txukun aurkezten duen testua.*

6.8. *Ea sortze- eta berrikuste-lanetan laguntzen duen.*

7. Laguntza jasota, informazio- eta komunikazio-teknologiak erabiltzea,

informazioa bilatu, hautatu, prozesatu eta komunikatzeko, ereduetan

oinarritutako testuak sortzeko eta posta elektronikoaren bidez eta

komunikazio-ingurune birtualen bidez harreman pertsonalak egiteko, tresna

horien erabiltzeko interesa adieraziz.

7.1. *Ea informazio-bilaketak eta –hautaketak egiten dituen, bilatzaileak jarraibideen arabera erabiliz eta aurrez adierazitako webguneetara sartuz.*

7.2. *Ea testu-prozesadoreen oinarrizko funtzioak erabiltzen dituen testuak editatzeko eta zuzentzeko.*

7.3. *Ea behar bezala antolatuta eta argitasunez aurkezten dituen eskola-jardueretan landutako informazioak, informazio- eta komunikazio-bitarteko eta -teknologiak emandako jarraibideak betez erabilia.*

8. Hizkuntzen sistemari buruz eta erabilpen-arauei buruzko gogoeta egitea — testuak, esaldiak eta hitzak konparatuz eta eraldatuz—, eta jakintza hori erabiltzea ulermen-arazoak konpontzeko eta testuak gero eta autonomia handiagoz sortzeko eta berrikusteko.

8.1. *Ea egoki eta zuzen osatzen eta aldatzen dituen testuak eta esaldiak, aurrez emandako irizpideei jarraituz.*

8.2. *Ea ohartzen den esaldietan eta testuetan segmentatzeak, tokiz aldatzeak, ezabatzeak eta txertatzeak eragiten dituzten ondorioez.*

8.3. *Ea, jarraibideak emanda, aplikatzen dituen hizkuntzei buruzko jakintza eta landutako ortografia-arauak, testuak ulertzeko eta sortzeko.*

8.4. *Ea komunikazio-egoera zehatzetan erabiltzen dituen landutako hizkuntza-formulak: gizalegezkoak, adostasunezkoak, eskaerakoak, ezezkoak...*

8.5. *Ea nahiko ongi erabiltzen dituen komunikazio-egoerarako egokia den erregistro formala edo informala.*

8.6. *Ea antzematen dituen edozein motatako aurreiritziak adierazten dituzten hizkuntza-estereotipoak beste pertsona batzuek egindako testuetan, eta horiek ez erabiltzen saiatzen den.*

8.7. *Ea laguntza-euskarriak erabiltzen dituen (hiztegia, zuzentzaile ortografikoa...), testua sortzerakoan zalantzak argitzeko.*

8.8. *Ea jarraibideei atxikita, oinarrizko akatsak antzematen dituen bere eta besteren testuetan, gero eta autonomia handiagoa erakutsiz testuen berrikuspenean eta hobekuntzan.*

9. Bi hizkuntzetan berdina den oinarrizko terminologia ezagutzea, eta hura erabiltzea hizkuntza-jardueretan.

9.1. *Ea testuak sortzeko eta berrikusteko jardueren azalpenak eta arauak jarraitu ahal izateko terminologia nagusia ulertzen duen.*

9.2. *Ea testu-generoen izenak, esaldien elementuen eta esaldi- eta hitz moten izenak ezagutzen dituen, eta oinarrizko terminologia hori erabiltzen hasi den, hizkuntzari buruzko hausnarketa-jardueretan.*

9.3. *Ea landutako hizkuntza-elementu oinarrizkoak ezagutzen dituen, ohikotasunez erabilitako testu anitzekin egindako lanari erreparatuta.*

10. Gelako eta komunitateko hizkuntzen aniztasuna ezagutzea eta balioestea, inguruko errealitate linguistikoari erreparatuta.

10.1. Ea identifikatzen dituen gelako eta inguruko zenbait pertsonaren hizkuntza-errepertorioko hizkuntzak, eta adierazten duen haiekiko jakin-mina eta errespetua, hizkuntzen eta horien hiztunen gaineko aurre-judizioak alde batera utzita.

10.2. Ea inguruko egoera soziolinguistiko konkretuak deskribatzen eta komentatzen dituen, errespetua adieraziz eta hizkuntzekin eta horien hiztunekin lotutako aurreiritziak alde batera utziz.

10.3. Ea euskara batua eta euskalki nagusiak ezagutzen dituen, horien komunikazio-balioa aitortuz.

10.4. Ea hizkuntzekiko jarrera ona duen eta denei ematen dien balioa.

11. Hizkuntza gutxituak garatzearen eta normaltzearen aldeko jarrera du.

11.1. Ea euskarazko jardueretan parte hartzen duen eskolan nahiz eskolatik kanpo.

11.2. Ea euskara erabili ohi duen komunikazio-ekintzetan.

11.3. Ea parte hartzen duen euskal kulturaren transmisioarekin eta sorrerarekin zerikusia duten eskolako eta ikaslearen inguruneko jarduera anitzetan.

12. Zikloari dagozkion literatura-testuak irakurtzea, entzutea eta adieraztea: aho-tradiziokoak, haur-literaturakoak eta helburu ludiko-estetikoa dutenak.

12.1. Ea arretaz irakurtzen eta entzuten dituen literatura-genero askotako testuak, bere interesei egokituak.

12.2. Ea gogotsu parte hartzen duen esanahi parte-katuak sortzeko negoziazioetan.

12.3. Ea ahozko eta idatzizko literatura-testuen esanahia ulertzen duen, hainbat ezaugarri kontuan hartuz.

12.4. Ea naturaltasunez eta modu adierazkorrean ikasten eta errezipitatu dituen literatura-testu sinpleak (olerkiak, abestiak, bertsoak, testu dramatikoak), tradizionalak nahiz gaur egungoak.

12.5. Ea naturaltasun eta adierazkortasun nahikoz kontatzen dituen askotariko narrazio-testuak (ipuinak, txisteak, pasadizoak, etab.).

12.6. Ea gogotsu parte hartzen duen –erritmo, ahoskera, azentu eta intonazio egokiz- antzeztan, testuak birsortzen eta olerkiak, bertsoak eta kontakizunak errezipitatu, horretarako antzeztapenaren estrategia sinple batzuk erabiliz.

13. Liburutegi-mediatekak erabiltzea, eta idazlanak eta bestelako materialak antolatzeke eta hautatzeko prozedurak ulertzea.

13.1. *Ea irizpide propioei jarraituz, literatura-obrak hautatzen dituen (ahozko literaturakoak, literatura idatzikoak edo horiekin lotutako beste arte-arlo batzuetakoak), une atseginak igarotzeko.*

13.2. *Ea eskolako liburutegiaren funtzionamendua ezagutzen duen, eta bere kabuz erabiltzen duen.*

13.3. *Ea eskolako liburutegia zaintzen duen eta hari dagozkion mantentze-lanak egiten laguntzen duen.*

13.4. *Ea egindako irakurketetatik aterako informazioak eta gogoetak plazaratzen dituen, haiei buruzko elkarrizketen harira.*

14. *Literatura erabiltzea gozatzeko, mundua ezagutzeko, eta identitate*

pertsonala, kulturala eta soziala eraikitzeko.

14.1. *Ea literatura-obrak irakurri ohi dituen une atseginak igarotzeko.*

14.2. *Ea bere bizipenekin erlazionatzen duen obraren edukia.*

14.3. *Ea gogotsu parte hartzen duen literaturari buruzko elkarrizketetan, eta bere bizipenak eta ikuspegia adierazten dituen.*

14.4. *Ea irakurritako literatura-obrei buruzko iritzia ematen duen, ahoz eta idatziz.*

14.5. *Ea lagundutako plangintza eginda, literatura-asmoko testu idatziak nahiz ahozkoak sortzen dituen euskarri anitzetan, gelan irakurri edo komentatutako literatura-testu bat eredutzat hartuta eta bere ideiez eta bizipenez baliatuta.*

14.6. *Ea gelako eta eskolako literatura-jardueretan parte hartzen duen.*

15. *Ikasten ikasteko estrategia batzuk erabiltzea, eta hobeto ikasteko alderdi*

batzuk ezagutzea.

15.1. *Ea laguntzarik eta azalpenik eskatzen duen.*

15.2. *Ea hiztegiak, kontsultarako materiala eta baliabide teknologiko xume batzuk erabiltzen dituen, zalantzak argitzeko, eta informazioa bilatzeko eta antolatzeko.*

15.3. *Ea neurtzen dituen egin dituen aurrerapenak, eta hobeto ikasi ahal izateko baliabide eta estrategia batzuk ezagutzen dituen.*

15.4. *Ea bere kabuz erabiltzen dituen eguneroko egitura xumeak, akatsik arruntenak pixkanaka zuzenduz.*

15.5. *Ea onartzen duen akatsak egitea ikas-prozesuaren zati dela.*

16. *Ea, laguntza jasota, hizkuntzetako batean erabilitako autoerregulazio-*

estrategiak erabiltzen dituen beste hizkuntzetan landutako testuak ulertzeko

eta sortzeko.

6. MAILA

1. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskolan erabilitako ahozko testuak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien ideia nagusiak eta bigarren mailakoak ezagutzea, informazio baliagarria hautatzea, eta informazio horren ulermena beste egoera batzuetan aplikatzea.

1.1. Ea ezagutzen dituen ahozko testuen genero ohikoak.

1.2. Ea antzematen dituen gaia eta igorlearen helburua.

1.3. Ea entzute-helburuaren xedeko informazioak antzematen eta bereganatzen dituen.

1.4. Ea antzematen dituen testu akademikoen lehen eta bigarren mailako ideiak.

1.5. Ea era bateko eta besteko lanak egiteko behar diren datu zehatzak ezagutzen eta jasotzen dituen, informazioa erregistratzeko bitarteko zenbait erabilia.

1.6. Ea testuak ulertzeko sortzen diren zalantzak argitzeko estrategia egokiak erabiltzen dituen.

1.7. Ea arretaz entzuten duen.

1.8. Ea entzundako testuen ideia nagusiak gogoratzen dituen eta hitzez adierazten.

1.9. Ea jasotako informazioa erabiltzen duen jarduerak egiteko, banakako edo taldekako ikas-ekintzetan.

1.10. Ea ulertzen duen diskriminazioa adieraztenduten adierazpideen zentzua.

2. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako testu idatziak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien zentzu orokorrak hartzea, aurrez emandako analisi-jarraibideak erabilia.

2.1. Ea testuaren generoa bereizten duen, bai eta gaia eta egilearen helburua ere.

2.2. Ea testuaren esanahi orokorra hartzen duen.

2.3. Ea testuaren ideia nagusiak laburtzen dituen.

2.4. Ea kontzeptuzko eskema eta mapa sinpleak osatzen dituen testuko ideia nagusiak erabilia.

2.5. Ea estrategia egokiak erabiliz argitzen dituen ulermen-arazoak.

2.6. Ea bere ideiekin erlazionatzen dituen eduki berriak, eta testuaren alderdi zehatzei eta testuaren formari buruzko iritzi arrazoitua ematen duen.

2.7. Ea antzematen dituen hizkuntzaren erabilpen diskriminatzaile ohikoak.

3. Informazio garrantzitsua aurkitzea eta aukeratzea, irakurketaren helburua betez.

3.1. Ea dakien irakurketaren helburua zein den, eta helburuak lortzeko estrategia egokiak erabiltzen dituen.

- 3.2. *Ea informazio-iturri analogiko eta digitalera jotzen duen, laguntza jasota, irakurketaren helburuari erantzuteko.*
- 3.3. *Ea informazioa aurkitzeko orduan, erabiltzen dituen hizkuntzako eta hizkuntzaz kanpoko elementuak: testuaren banaketa, letra mota, aurkibideak...*
- 3.4. *Ea eskolako testuetan, irakurketaren xedeari funtsezkoa zaion informazioa hautatzen duen, eta erregistro-bitartekoen bidez biltzen (taulak, eskemak, galdetegiak...) dituen datuak.*

4. Eskola-esparruko edo komunikabideetako ahozko testuak, genero askotakoak, sortzea; eta sorkuntza hori koherentea, osoa eta zuzena izatea, baliabide ez-linguistikoa (keinuak, ikusizko euskarriak) behar bezala erabilia eta komunikazio-egoeraren ezaugarriak aintzat hartuta.

- 4.1. *Ea argi adierazten dituen ikas-egoerekiko dituen ideiak, bizipenak eta jakintzak.*
- 4.2. *Ea zentzuzko galderak egiten dituen informazioa bilatzerakoan, bai hedabideen esparruan, bai ikaskuntzaren esparruan.*
- 4.3. *Ea oharrik, eskemarik eta gidoirik erabiltzen duen sortuko dituen ahozko testuen edukia planifikatzeko.*
- 4.4. *Ea aurrez planifikazio gidatua eginda, ahozko testuak argi eta behar bezala antolatuta azaltzen dituen (deskribapenak, prozesuen azalpenak eta bestelako azal-penak), ikusizko euskarriak erabilia.*
- 4.5. *Ea gogoz eta ekarpen eraikitzaileak eginez parte hartzen duen gelako ikaste-dinamiken barruan sortzen diren hausnarketa eta eztabaidetan.*
- 4.6. *Ea moldatzen den komunikazio-egoeraren oinarrizko alderdietara: helburura, solaskidera eta gaira.*
- 4.7. *Ea ez dituen ohiko esaera diskriminatzaileak erabiltzen.*
- 4.8. *Ea behar bezala intonatzen eta ahoskatzen duen.*
- 4.9. *Ea nahiko ondo kontrolatzen dituen ahotsa, keinuak eta gorputzaren jarrera.*

5. Ikastetxeko eta gertuko inguruneke harreman-egoeretan parte hartzea, behar bezalako naturaltasun, egokitasun eta zuzentasunez hitz eginez, harremanaren oinarrizko arauak betez eta gainerako pertsonen begirunea erakutsiz.

- 5.1. *Ea elkarrizketak hasi, mantendu eta amaitzen dituen.*
- 5.2. *Ea behar bezala aplikatzen dituen hitzezko harremanetako gizarte- eta komunikazio-arauak.*
- 5.3. *Ea koherentzia, argitasun eta erraztasun nahikoz adierazten dituen ideiak, gertakariak, bizipenak eta sentipenak, egoera bakoitzerako egokia den erregistroa erabiliz.*
- 5.4. *Ea testuingurura egokitutako hitzak eta esamoldeak erabiltzen dituen.*
- 5.5. *Ea solaskidearen jardunera egokitzen duen bere hizketaldia.*
- 5.6. *Ea iritzi arrazoituak ematen dituen.*
- 5.7. *Ea elkarrizketaren harira doazen galdera eta iruzkin egokiak egiten dituen.*

5.8. *Ea intonazio, jarrera eta keinu egokiak erabiltzen dituen.*

5.9. *Ea gogotsu parte hartzen duen elkarrekiko lan-kidetzan eta ikaskuntzan.*

5.10 *Ea ohiko esaera diskriminatzaileak antzematen dituen eta horiek ez erabiltzen saiatzen den.*

6. Genero eta erabilera-esparru askotako testu idatziak sortzea, testuak sortzeko prozesuko urratsak eginez, laguntza jasota: plangintza egitea, testua idaztea eta hura berrikustea; betiere, egokitasun-, koherentzia-, zuzentasun- eta kohesio-maila onargarri bat erakutsiz.

6.1. *Ea jarraibideak beteta, eskema edo oharren bidez planifikatzen duen testuaren edukia, komunikazio-egoeraren ezaugarriak eta sortu beharreko testuaren egitura aintzat hartuta.*

6.2. *Ea paragrafoetan antolatzen duen informazioa.*

6.3. *Ea oinarrizko zenbait kohesio-prozedura erabiltzen duen, testuko ideiak eta zatiak lotzeko.*

6.4. *Ea egoki betetzen dituen aurrez zehaztutako xedeak.*

6.5. *Ea egoerari dagozkion lexikoa eta erregistroa erabiltzen dituen.*

6.6. *Ea gramatikako eta ortografiako oinarrizko arauak betetzen dituen.*

6.7. *Ea argi eta txukun aurkezten duen testua.*

6.8. *Ea sortze- eta berrikuste-lanetan laguntzen duen.*

7. Laguntza jasota, informazio- eta komunikazio-teknologiak erabiltzea, informazioa bilatu, hautatu, prozesatu eta komunikatzeko, ereduetan oinarritutako testuak sortzeko eta posta elektronikoaren bidez eta komunikazio-ingurune birtualen bidez harreman pertsonalak egiteko, tresna horien erabiltzeko interesa adieraziz.

7.1. *Ea informazio-bilaketak eta –hautaketak egiten dituen, bilatzaileak jarraibideen arabera erabiliz eta aurrez adierazitako webguneetara sartuz.*

7.2. *Ea testu-prozesadoreen oinarrizko funtzioak erabiltzen dituen testuak editatzeko eta zuzentzeko.*

7.3. *Ea behar bezala antolatuta eta argitasunez aurkezten dituen eskola-jardueretan landutako informazioak, informazio- eta komunikazio-bitarteko eta -teknologiak emandako jarraibideak betez erabilia.*

8. Hizkuntzen sistemari buruz eta erabilpen-arauei buruzko gogoeta egitea — testuak, esaldiak eta hitzak konparatuz eta eraldatuz—, eta jakintza hori erabiltzea ulermen-arazoak konpontzeko eta testuak gero eta autonomia handiagoz sortzeko eta berrikusteko.

8.1. *Ea egoki eta zuzen osatzen eta aldatzen dituen testuak eta esaldiak, aurrez emandako irizpideei jarraituz.*

8.2. *Ea ohartzen den esaldietan eta testuetan segmentatzeak, tokiz aldatzeak, ezabatzeak eta txertatzeak eragiten dituzten ondorioez.*

8.3.Ea, jarraibideak emanda, aplikatzen dituen hizkuntzei buruzko jakintza eta landutako ortografia-arauak, testuak ulertzeko eta sortzeko.

8.4.Ea komunikazio-egoera zehatzetan erabiltzen dituen landutako hizkuntza-formulak: gizalegezkoak, adostasunezkoak, eskaerakoak, ezezkoak...

8.5 Ea nahiko ongi erabiltzen dituen komunikazio-egoerarako egokia den erregistro formala edo informala.

8.6.Ea antzematen dituen edozein motatako aurreiritziak adierazten dituzten hizkuntza-estereotipoak beste pertsona batzuek egindako testuetan, eta horiek ez erabiltzen saiatzen den.

8.7.Ea laguntza-euskarriak erabiltzen dituen (hiztegia, zuzentzaile ortografikoa...), testua sortzerakoan zalantzak argitzeko.

8.8.Ea jarraibideei atxikita, oinarrizko akatsak antzematen dituen bere eta besteren testuetan, gero eta autonomia handiagoa erakutsiz testuen berrikuspenean eta hobekuntzan.

9. Bi hizkuntzetan berdina den oinarrizko terminologia ezagutzea, eta hura erabiltzea hizkuntza-jardueretan.

9.1.Ea testuak sortzeko eta berrikusteko jardueren azalpenak eta arauak jarraitu ahal izateko terminologia nagusia ulertzen duen.

9.2.Ea testu-generoen izenak, esaldien elementuen eta esaldi- eta hitz moten izenak ezagutzen dituen, eta oinarrizko terminologia hori erabiltzen hasi den, hizkuntzari buruzko hausnarketa-jardueretan.

9.3.Ea landutako hizkuntza-elementu oinarrizkoak ezagutzen dituen, ohikotasunez erabilitako testu anitzekin egindako lanari erreparatuta.

10. Gelako eta komunitateko hizkuntzen aniztasuna ezagutzea eta balioestea, inguruko errealitate linguistikoari erreparatuta.

10.1.Ea identifikatzen dituen gelako eta inguruko zenbait pertsonaren hizkuntza-errepertorioko hizkuntzak, eta adierazten duen haiekiko jakin-mina eta errespetua, hizkuntzen eta horien hiztunen gaineko aurre-judizioak alde batera utzita.

10.2.Ea inguruko egoera soziolinguistiko konkretuak deskribatzen eta komentatzen dituen, errespetua adieraziz eta hizkuntzekin eta horien hiztunekin lotutako aurreiritziak alde batera utziz.

10.3.Ea euskara batua eta euskalki nagusiak ezagutzen dituen, horien komunikazio-balioa aitortuz.

10.4 Ea hizkuntzekiko jarrera ona duen eta denei ematen dien balioa.

11. Hizkuntza gutxituak garatzearen eta normaltzearen aldeko jarrera du.

11.1.Ea euskarazko jardueretan parte hartzen duen eskolan nahiz eskolatik kanpo.

11.2.Ea euskara erabili ohi duen komunikazio-ekintzetan.

11.3.Ea parte hartzen duen euskal kulturaren transmisioarekin eta sorrerarekin zerikusia duten eskolako eta ikaslearen ingurunekeo jarduerak anitzetan.

12. Zikloari dagozkion literatura-testuak irakurtzea, entzutea eta adieraztea: aho-tradiziokoak, haur-literaturakoak eta helburu ludiko-estetikoa dutenak.

12.1. Ea arretaz irakurtzen eta entzuten dituen literatura-genero askotako testuak, bere interesei egokituak.

12.2. Ea gogotsu parte hartzen duen esanahi parte-katuak sortzeko negoziatioetan.

12.3. Ea ahozko eta idatzizko literatura-testuen esanahia ulertzen duen, hainbat ezaugarri kontuan hartuz.

12.4. Ea naturaltasunez eta modu adierazkorrean ikasten eta errezipitatu dituen literatura-testu sinpleak (olerkiak, abestiak, bertsoak, testu dramatikoak), tradizionalak nahiz gaur egungoak.

12.5. Ea naturaltasun eta adierazkortasun nahikoz kontatzen dituen askotariko narrazio-testuak (ipuinak, txisteak, pasadizoak, etab.).

12.6. Ea gogotsu parte hartzen duen –erritmo, ahoskera, azentu eta intonazio egokiz- antzezten, testuak birsortzen eta olerkiak, bertsoak eta kontakizunak errezipitatu, horretarako antzezpeneren estrategia sinple batzuk erabiliz.

13. Liburutegi-mediatekak erabiltzea, eta idazlanak eta bestelako materialak antolatzeke eta hautatzeko prozedurak ulertzea.

13.1. Ea irizpide propioei jarraituz, literatura-obrak hautatzen dituen (ahozko literaturakoak, literatura idatzizkoak edo horiekin lotutako beste arte-arlo batzuetakoak), une atseginak igarotzeko.

13.2. Ea eskolako liburutegiaren funtzionamendua ezagutzen duen, eta bere kabuz erabiltzen duen.

13.3. Ea eskolako liburutegia zaintzen duen eta hari dagozkion mantentze-lanak egiten laguntzen duen.

13.4. Ea egindako irakurketetatik aterako informazioak eta gogoetak plazaratzen dituen, haiei buruzko elkarrizketen harira.

13.5.

14. Literatura erabiltzea gozatzeko, mundua ezagutzeko, eta identitate pertsonala, kulturala eta soziala eraikitzeko.

14.1. Ea literatura-obrak irakurri ohi dituen une atseginak igarotzeko.

14.2. Ea bere bizipenekin erlazionatzen duen obraren edukia.

14.3. Ea gogotsu parte hartzen duen literaturari buruzko elkarrizketetan, eta bere bizipenak eta ikuspegia adierazten dituen.

14.4. Ea irakurritako literatura-obrei buruzko iritzia ematen duen, ahoz eta idatziz.

14.5. Ea lagundutako plangintza eginda, literatura-asmoko testu idatziak nahiz ahozkoak sortzen dituen euskarri anitzetan, gelan irakurri edo komentatutako literatura-testu bat eredutzat hartuta eta bere ideiez eta bizipenez baliatuta.

14.6. Ea gelako eta eskolako literatura-jardueretan parte hartzen duen.

15. Ikasten ikasteko estrategia batzuk erabiltzea, eta hobeto ikasteko alderdi batzuk ezagutzea.

15.1. Ea laguntzarik eta azalpenik eskatzen duen.

15.2. Ea hiztegiak, kontsultarako materiala eta baliabide teknologiko xume batzuk erabiltzen dituen, zalantzak argitzeko, eta informazioa bilatzeko eta antolatzeko.

15.3. Ea neurtzen dituen egin dituen aurrerapenak, eta hobeto ikasi ahal izateko baliabide eta estrategia batzuk ezagutzen dituen.

15.4. Ea bere kabuz erabiltzen dituen eguneroko egitura xumeak, akatsik arruntenak pixkanaka zuzenduz.

15.6. Ea onartzen duen akatsak egitea ikas-prozesuaren zati dela.

16. Ea, laguntza jasota, hizkuntzetako batean erabilitako autoerregulazio-estrategiak erabiltzen dituen beste hizkuntzetan landutako testuak ulertzeko eta sortzeko.

GORPUTZ HEZKUNTZA

5. ETA 6. MAILA

1. Jarduera fisikoaren ondorioz sortzen diren gorputz egokitzapenak ezagutzea.

1.1. Arnasa-bihotz sistema eta jarduera fisikoarekiko honen egokitzapenak ezagutzen ditu.

2. Koordinazioa eta gorputz mugimendu aukeren kontrola garatzea.

2.1. Jolas eta kirol jardueratan mugimenduak koordinatzen ditu.

3. Jarduera fisikoa sarritan eta era egokian egiteak, higie, elikadura eta gorputz jarrera egokiek osasunaren hobekuntzarekin duten zerikusiaz jabetzea.

3.1. Jarduera fisikoa egitean osasun eta higie-ohiturak zaintzen ditu:

Arropa egokia

3.2. Egin ondoren dutxa, jantziak aldatu.

3.3. Beroketa, jarduera fisikoaren funtsezko zati bezala.

4. Oinarrizko trebetasunak jolas, joko eta jardueretan eraginkortasunez erabiltzea.

4.1. Higikari ezberdinen eramateak eta gidaketak egoki kontrolatzen ditu, jolas joko eta kirol egoeretan.

5. Kirol arazo eta ariketak ebazteko estrategia ezberdinak erabiltzea.

5.1. Kirol arazo eta ariketak ebazteko estrategia ezberdinak erabiltzen ditu (kolaborazio, oposizio, eta kolaborazio-oposizio)

6. Emaitzen ginetik, esfortzua jarduera fisikoaren oinarrizko balore moduan onartzea.

6.1. Norbere esfortzua eta besteena baloratu lortutako emaitzekin lotu gabe.

7. Ikaskideekin elkarrekintzan, gorputzaren adierazpeneko baliabideak erabiliaz eta musika, hitza edo irudizko estimuluak oinarri hartuz.

7.1. Euskal kulturako eta beste kultura batzuetako dantza errazak dantzatzen ditu.

8. Jolas, joko, kirol eta jardueren barne logika ulertzea, eta arauak betetzea eta betearaztea.

8.1. Joko eta kirol arauak errespetatzen ditu.

8.2. Kideak errespetuz onartzen ditu eta lankidetzan aritzen da.

9. Gatazkak gainditzeko elkarrizketa beste edozein irtenbideren ginetik erabiltzea.

9.1. Gatazken ebazpenetan, errespetuzko elkarrizketa egoki (koherente eta kritikoa) erabiltzeko gai da

10. Emaitzen gaineratik, esfortzua jarduera fisikoaren oinarritzko balore moduan onartzea

10.1. Irabaztea edo galtzea onartzen du.

11. Euskal Herriko tradiziozko jarduera fisikoak ezagutzea eta gauzatzea

11.1. Herri kirol eta jolas ezberdinak ezagutzen ditu.

12. Euskal Kulturaren balioak aintzat hartzeko Herri-kirol, jolasak, kirolak, dantza eta jolas tradizionalak ikertzea eta esperimintatzea.

12.1. Euskal kulturako tradizio ludikoak nahiz tradizio fisiko edo kirol-tradizioak ezagutu eta gauzatzen ditu.

HERRITARTASUNA ETA GIZA ESKUBIDEAK.

6. MAILA

1. Norberaren eta kideen desberdintasunak eta ezaugarri pertsonalak errespetatzea, bai eta pribatutasunerako eskubidea ere; eta norberaren ekintzen ondorioak balioestea eta horien erantzukizuna onartzea.

- 1.1. Ea bakarra izatera daramaten ezaugarriak hantze-mateen dituen.*
- 1.2. Ea onartzen dituen bere buruaz gehien gustatzen zaiona, bere lorpenak eta bere zailtasunak.*
- 1.3. Ea onartzen duen bere ekintzen ondorioen erantzukizuna.*
- 1.4. Ea onartzen dituen bere inguruko pertsonen sentimendu eta emozioak, bai eta horiek pribatutasuna gordetzeko duten eskubidea ere.*
- 1.5. Ea jarrera konstruktiboz eta errespetuzkoaz egiten dien aurre gainerakoen jokaerei.*

2. Eguneroko bizitzan eta taldeko harremanetan autonomiaz eta erantzukizunez komunikatzea, adieraztea eta jokatzeta.

- 2.1. Ea antzematen dituen eguneroko egoeretako sentimendu positiboak eta negatiboak: bere buruarekin, familiarekin, ikastetxearekin, lagunekin.*
- 2.2. Ea erabiltzen dituen hitzezko komunikaziorako eta hitzik gabekorako trebetasunak: aktiboki entzuten duen; bestearen lekuan jartzen den; beste ikuspuntu batzuk errespetatzen dituen; sentimenduak eta ideiak errespetuz adierazten dituen.*
- 2.3. Ea bake- eta solidaritate-harremanak ezartzen dituen.*
- 2.4. Ea eguneroko jardueran, autonomiaz eta erantzukizunez jarduten duen, bai eskolan, bai familian, bai eta ingurune hurbilean ere.*

3. Bizikidetzara-arauek proposatzea, ezartzea eta betetzea, gatazkari aurre egiteko eta elkarrizketa eta bitartekotza erabiltzeko.

- 3.1. Ea bizikidetzara-arauek betetzen dituen eta, taldean, giro ona lortzen laguntzen duen.*
- 3.2. Ea gatazkak sorrarazten dituzten egoerak hautematen laguntzen duen eta horrelakorik ez sortzeko jokaera egokiak proposatzen parte hartzen duen.*
- 3.3. Ea bere ingurune hurbileko gatazka-egoera bat deskribatzen duen eta konponbideak edo alternatibak bilatzeko estrategiak jartzen dituen martxan.*
- 3.4. Ea elkarrizketaz baliatzen den desadostasunak gainditzeko eta akordioetara iristeko.*
- 3.5. Ea erakusten duen, ohiko jarreran eta hizkeran, errespetua eta balioespen kritikoa eta konstruktiboa aintzat hartzen dituela.*

4. Gertuko erreferentzia-taldeen jardueretan parte hartzea (familia, eskola, auzoa, herria), lankidetzara-jarrerarekin eta erantzukizunez.

- 4.1. Ea laguntza eskatzen duen behar duenean, eta behar duenari laguntza ematen dion.*

4.2. *Ea ideiak eta ekintzak proposatzen dituen, eta taldean parte hartzen duen denen artean erabakitako helburua lortzeko.*

4.3. *Ea bere iritzia errespetuz arrazoitzen eta defendatzen dituen.*

4.4. *Ea erantzukizunez jarduten duen ikasgelan, ikastetxean edo ingurune hurbilean egokitutako lanetan.*

4.5. *Ea parte hartzen duen bere ingurune hurbila hobetzen laguntzen duten jardueretan.*

5. Gizarteko aniztasuna onartzea, positiboki balioestea eta norberarenengandik desberdinak diren gainerako pertsonen eta herrialdeen ohiturak eta bizimoduak errespetatzea.

5.1. *Ea beste kultura batzuen alderdi positiboak onartzen dituen.*

5.2. *Ea informazioa biltzen duen hainbat talde kulturali buruz.*

5.3. *Ea beste kulturak eta bizimoduak errespetatzen dituen.*

5.4. *Ea parte hartzen duen kultura bakoitzean gertaera sozialak nola ospatzen diren aztertzen duten lanetan.*

5.5. *Ea parte hartzen duen gainerakoak baino geroago eskolatu diren ikasleen harrera-jardueretan.*

6. Giza Eskubideen nazioarteko aitortenean eta haurren eskubideei buruzko Konbentzioan jasotako eskubide eta betebeharrak ezagutzea eta balioestea, bai eta eskubide horiek urratzen dituzten egoerak ere.

6.1. *Ea ezagutzen dituen Giza Eskubideen nazioarteko aitortenean eta haurren eskubideei buruzko Konbentzioan jasotako zenbait Giza Eskubide.*

6.2. *Ea egoera bidegabeak eta Giza Eskubideak urratzen dituzten egoerak antzematen, onartzen eta hitzez adierazten dituen, bai bere inguruan gertatu direnak, bai eta komunikabideen bidez ezagutu dituenak ere.*

6.3. *Ea informazioa bilatzen duen haurren Eskubideak urratzen dituzten egoerei buruz eta ikaskideekin batera aztertzen duen.*

6.4. *Ea informazioa biltzen duen herrian eta probintzian haurren eskubideak zaintzen dituzten zerbitzuei eta erakundeei buruz.*

6.5. *Ea iritzi kritikoak ematen dituen bidezkoa denari eta ez denari buruz, gizateriarentzat desiragarri denari buruz eta datozen belaunaldientzat desiragarri denari buruz.*

7. Komunitate bateko kide sentitzea, horren dinamikak aztertzea eta norberaren eta gainerakoen ekarpenak aintzat hartzea, elkarren artean ulertzeko eta solidaritatea eta kohesio soziala errazteko.

7.1. *Ea antzematen dituen gelaren edo ikastetxearen barruan taldeko pertsona bat bakartzea edo baztertzea eragin dezaketen egoera edo ekintzak.*

7.2. *Ea laguntzen duen gelara edo ikastetxera iritsi berri diren ikasleentzako harrera-planak egiten.*

7.3. *Ea taldeko jardueretan aktiboki parte hartzen duen gelan, ikastetxean eta komunitatean, bere ingurune hurbileko bizitza demokratikoa hobetzen laguntzeko.*

7.4. *Ea hainbat bitartekoren bidez, bere inguruneko gainerako kideak animatzen dituen ingurunea modu iraunkorrean kudeatzen parte hartzera.*

8. Bidegabekeria- eta bereizkeria-egoerak antzematea, aztertzea eta baztertzea, hala nola generoagatik, jatorriagatik, etniagatik, sinesmenengatik, desberdintasun sozialengatik eta pertsonalengatik, orientazio afektiboagatik edo sexualagatik edo beste edozein arrazoiengatik gertatzen direnak.

8.1. Ea antzematen dituen parte hartzen duen taldeetan gertatzen diren bereizkeria-egoera konketuak.

8.2. Ea bereizkeria mota edo forma oro baztertzen duen.

8.3. Ea aztertzen eta proposatzen dituen bereizkeria-egoeren aurrean hartu beharreko neurriak, bai ikastetxean, bai eta lagunartean ere.

8.4. Ea ezagutzen dituen ikastetxean eta herrian bidegabekeria-egoerak salatzeke dauden bideak.

9. Pertsona guztien eskubide- eta aukera-berdintasuna defendatzea, gizonezkoen eta emakumezkoen eskubide-berdintasuna balioestea, bereizkeria dakarten estereotipoak, aurreiritziak eta rolak baztertzea, eta berdintasunezko jarrerak bultzatzea pertsonaren garapen integrala bermatzeko.

9.1. Ea aztertzen eta debatitzen dituen gizonezkoen eta emakumezkoen artean desberdintasun-egoerak sorrarazten dituzten gertaerak edo arazoak.

9.2. Ea parte hartzen duen estereotipoak eta bereizkeria-irudiak baliogabetzeko dinamiketan.

9.3. Ea, rol-jokoen bidez, hainbat eskubide-urratze antzezten dituen, eta bere analisiak ikaskideei azaltzen dizkien.

9.4. Ea publizitate-hizkuntzan, emakumezkoaren irudiari erasotzen dioten estereotipoak eta rolak antzematen dituen.

9.5. Ea hitzezko hizkuntza eta hitzik gabekoa era ez-sexistan erabiltzen dituen.

10. Ingurumenaren egoeraz ohartzea eta kontsumismoarekiko eta ingurune hurbila zaintzeko erantzukizun-jarrerak indartzea.

10.1. Ea arauak betetzen dituen ikastetxeko eta ingurune hurbileko baliabideen kudeaketa egokiari buruz.

10.2. Ea erantzukizunez jokatzeko duen kontsumoari dagokionez, eta bere ingurune fisiko hurbila zaintzearekin konprometituta dagoen.

10.3. Ea ikerketa txikiak egiten dituen baliabide naturalak eta produktuak ekoiztearen eta horiek kontsumitzearen artean dauden erlazioei buruz.

10.4. Ea adibideen bidez ulertu eta aztertzen duen gizakiak baliabideak ustiatzean ingurumena aldatzen dela.

10.5. Ea informazioa biltzen duen bere herrian edo probintzian ondare naturala berreskuratzeko eta mantentzeko egiten ari diren jardueri buruz.

10.6. Ea, aisia-jardueretarako planak egiterakoan, kontuan hartzen dituen irizpide ez-kontsumistak, sortzaileak eta ingurumena errespetatzen dutenak.

ATZERRIKO HIZKUNTZA

5. MAILA

1. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako ahozko testuak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien ideia nagusiak ezagutzea, informazio baliagarria hautatzea eta informazio horren ulermena ikaste-lanetan aplikatzea.

1.1. Ea ahozko testuen genero ohikoak ezagutzen dituen.

1.2. Ea entzute-helburuaren xedeko informazioak antzematen eta bereganatzen dituen.

1.3. Ea antzematen dituen gai akademikoak jorratzen dituzten ahozko testu erraz eta laburren gaia eta ideia nagusi batzuk.

1.4. Ea datu zehatzak antzematen eta erabiltzen dituen, hainbat jarduera osatzeko, banakako edo talde-kako ikaste-ekintzetan; eta ea horiek jasotzen dituen, informazioa erregistratzeko zenbait bitarteko erabiliz.

1.5. Ea entzundako testuen ideia nagusiak gogoratzen dituen eta hitzez adierazten.

1.6. Ea gogoz entzuteko jarrera daukan.

2. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako testu idatziak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien zentzu orokorrak hartzea, aurrez emandako analisi-jarraibideak erabilia.

2.1. Ea testu idatziak ulertzen dituen, gai jakinei buruzkoak: moldatutako edo benetako ipuinak eta olerkiak, errezetak, menuak, liburuxkak, publizitatea, arauak, gutunak...

2.2. Ea testuaren generoa eta gaia bereizten dituen.

2.3. Ea testuaren esanahi orokorra hartzen duen.

2.4. Ea testuaren ideia nagusi batzuk laburtzen dituen.

2.5. Ea estrategia egokiak erabiliz argitzen dituen ulermen-arazoak.

2.6. Ea bere ideiekin erlazionatzen dituen eduki berriak, eta edukiaren alderdi zehatzei buruzko iritzia modu sinplean ematen duen.

2.7.

3. Informazio garrantzitsua aurkitzea eta aukeratzea, irakurketaren helburuari erantzunez.

3.1. Ea dakien irakurketaren helburua zein den, eta helburu bakoitzaren araberako estrategia egokiak erabiltzen dituen.

3.2. Ea informazio-iturri analogiko eta digitalak erabiltzen dituen, laguntza jasota, hartara irakurketaren helburuari erantzuteko.

3.3. *Ea informazioa aurkitzeko orduan, hizkuntzarenak diren eta ez diren osagaiak erabiltzen dituen: testuaren banaketa, letra mota, aurkibideak...*

3.4. *Ea estrategia sinpleak erabiltzen dituen testuak irakurtzerakoan zalantzak argitzeko.*

4. Era egokian parte hartzea, gelan, hitzeko harremanetan, gai ezagunei buruz eta arau sozio-komunikatiboak errespetatuz.

4.1. *Ea berehalako komunikazio-beharrak adierazten dituen: eskaerak egitea, taldean lan egitea, azalpenak eskatzea.*

4.2. *Ea gogotsu hartzen duen parte komunikazio-egoera ezagunetan: ohiturak, gelako hizkuntza, simulazioak, antzezpenak, errezitaldiak eta kantak, eta gelako beste jardueretan.*

4.3. *Ea gizarteko komunikazio-arauak aplikatzen dituen: arretaz entzutea, txanda itxarotea, errespetuz parte hartzea, solaskideak esandakoaren arabera hitz egitea, eta gizalegezko arau batzuk betetzea.*

5. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako ahozko testu errazak eta genero askotakoak sortzea, ereduak erabilia eta egokitasun-, kohesio- eta zuzentasun-maila onargarria erakutsiz.

5.1. *Ea, ereduez lagunduta, ahozko testu errazak sortzen dituen gai ezagunei buruz, aurrez gidoia finkatu ondoren.*

5.2. *Ea zentzuzko galderak egiten dituen informazioa bilatzerakoan, bai hedabideen, bai ikaskuntzaren giroan.*

5.3. *Ea oharrik, eskemarik eta gidorik erabiltzen duen sortuko dituen ahozko testuen edukia planifikatzeko.*

5.4. *Ea gogoz eta ekarpen eraikitzaileak eginez parte hartzen duen gelako lanetan.*

6. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako testu idatzi errazak, genero askotakoak, sortzea, testuak sortzeko prozesuko urratsak eginez, lagunduta: plangintza egitea, testua idaztea eta hura berrikustea; betiere, lan horietan egokitasun-, zuzentasun- eta kohesio-maila onargarri bat erakutsiz.

6.1. *Ea, ereduez lagunduta, testu xumeak idazten dituen gai ezagunei buruz, aurrez gidoia finkatu ondoren, paperean eta euskarri digitalean.*

6.2. *Ea eredu bati jarraituz literatura-testu xumeak birstortu eta idazten dituen; adibidez, komikiak, poema eta antzezlan txikiak eta ipuin laburrak.*

6.3. *Ea paperean eta euskarri digitalean dagoen kontsulta-materiala erabiltzen duen zalantzak argitzeko eta hipotesiak baieztatzeko.*

6.4. *Ea sortze- eta berrikuste-lanetan laguntzen duen.*

6.5. *Ea oinarrizko zenbait kohesio-prozedura erabiltzen duen, testuko ideiak eta zatiak lotzeko.*

6.6. *Ea oinarrizko gramatika- eta ortografia-arau batzuk aplikatzen dituen.*

6.7. *Ea argi eta txukun aurkezten duen testua.*

6.8.Ea gogoz eta ekarpen eraikitzaileak eginez parte hartzen duen gelako lanetan.

7. Atzerriko hizkuntza hainbat jatorritako pertsonekin hitz egiteko eta elkar ulertzeko erabiltzea, eta hizkuntza hori ikasteko tresna gisa erabiltzea.

7.1.Ea gogotsu hartzen duen parte gelako komunikazio-harremanean.

7.2.Ea atzerriko hizkuntza, ikasteko tresna gisa erabiltzen duen.

7.3.Ea inguruko hizkuntzen aniztasuna aberastasuntzat hartzen duen.

7.4.Ea atzerriko hizkuntza ikasteko interesik daukan.

8. Atzerriko hizkuntza erabiliz beste errealitateak eta kulturak aurkitzea, eta beste kulturen ezaugarri, ohitura eta tradizioak ezagutzea, behar bezala ulertuz eta errespetatuz.

8.1.Ea ezagutzen dituen atzerriko hizkuntza hitz egiten den herrialdeetan dauden ezaugarri, ohitura eta tradizio batzuk.

8.2.Ea kanpoko eta bertako elementu soziokulturalak erlazionatzen dituen, kulturarteko kontzientzia garatzeko.

8.3.Ea desberdintasuna errespetatu eta altxortzat hartzen duen.

9. Lagunduta, informazio- eta komunikazio-teknologiak erabiltzea, informazioa bilatu, hautatu, prozesatu eta komunikatzeko, erduetan oinarritutako testuak sortzeko eta posta elektronikoen bidez eta komunikazio-ingurune birtualen bidez harreman pertsonalak egiteko, tresna horiek erabiltzeko interesa adieraziz.

9.1. Ea informazio-bilaketak eta –hautaketak egiten dituen, bilatzaileak jarraibideen arabera erabiliz eta aurrez adierazitako webguneetara sartuz.

9.2. Ea testu-prozesadoreen oinarritzko funtzioak erabiltzen dituen testuak editatzeko eta zuzentzeko.

9.3.Ea behar bezala antolatuta eta argitasunez aurkezten dituen eskola-jardueretan landutako informazio errazak, informazio- eta komunikazio-bitarteko eta -teknologiak emandako jarraibideak betez erabilia.

10. Hizkuntzen sistemari buruz eta erabilpen-arauei buruzko gogoeta egitea — testuak, esaldiak eta hitzak konparatuz eta eraldatuz—, eta jakintza hori erabiltzea, ulermen-arazoak konpontzeko eta testuak sortzeko eta laguntzaz berrikusteko.

10.1.Ea gelako komunikazio-trukean, ereduaren antzera eta zuzentasunez errepikatzen duen ahoskera, erritmoa, azentua eta intonazioa.

10.2.Ea ahoskera, erritmo, azentu eta intonazio egokiko mezuak sortzen dituen gelako jardueretan.

10.3.Ea egoki eta zuzen osatzen eta aldatzen dituen testuak eta esaldiak, aurrez emandako irizpideei jarraituz.

10.4.Ea ikasturtean landutako oinarrizko terminologia ezagutzen eta erabiltzen duen.

10.5.Ea, jarraibideak emanda, hizkuntzei buruzko jakintza eta landutako ortografia-arauak aplikatzen dituen, testuak ulertzeko eta sortzeko.

10.6.Ea komunikazio-egoera zehatzetan erabiltzen dituen landutako hizkuntza-formulak: gizalegezkoak, adostasunezkoak, eskaerakoak, ezezkoak...

10.7.Ea laguntza-euskarriak erabiltzen dituen (hiztegia, zuzentzaile ortografikoa...), testua sortzerakoan zalantzak argitzeko.

10.8. Ea bere eta besteren testuetako akats nagusiak ezagutu eta zuzentzen dituen, jarraibideak erabilia.

11. Atzerriko hizkuntza nola erabiltzen den, eta komunikazio-egoeretan beste hizkuntzekin duen harremana ikusiz eta gogoeta eginez, ikasitakoa erabiltzea.

11.1.Ea irakasleak hautatutako alderdi formal esanguratsu batzuk ezagutu, horiei buruz gogoeta egin eta aplikatzen duen bere ahozko eta idatzizko lan lagunduetan.

11.2.Ea kategoria gramatikal, esaera eta hitz batzuk konparatzen dituen dakizkien hizkuntzetan.

12. Literatura-testua plazer-iturritzat hartzea, kulturak hurbiltzeko eta hizkuntza eta norbera aberasteko.

12.1.Ea bere adinera eta interesetara moldatutako literatura-lanak irakurri edo entzuten dituen, eta bere irizpideak azaltzen, irakurgaiak hautatzerakoan.

12.2.Ea liburutegia, mediateka edota Internet erabiltzen duen.

12.3.Ea gogotsu parte hartzen duen –erritmo, ahoskera, azentu eta intonazio egokiz- antzezteko, testuak birsortzeko, eta horiek buruz ikasteko eta errezitatzeko lanetan, antzezenaren estrategia sinpleak erabiliz.

12.4.Ea hitzez eta idatziz adierazten duen testuari buruz duen iritzia, modu sinplean.

13. Ikasten ikasteko estrategia batzuk erabiltzea, eta hobeto ikasi ahal izateko alderdi batzuk ezagutzea.

13.1.Irudiak eta keinuak erabiliz bere burua ulertaraztea eta besteak ulertzea.

13.2.Ea laguntzarik eta azalpenik eskatzen duen.

13.3.Ea egin dituen aurrerapenak neurtzen dituen, eta hobeto ikasteko baliabide eta estrategia batzuk ezagutzen dituen.

13.4.Ea bere kabuz erabiltzen dituen egunero bizitzako testuen egitura sinpleak, akatsik arruntenak pixkanaka zuzenduz.

13.5.Ea akatsak egitea ikasprozesuaren parte dela onartzen duen.

14. Laguntza emanda, norberaren eta gainerako ikasleen ikaskuntza-lanaren ebaluazioan parte hartzea(autoebaluazioa, koebaluazioa), jarrera gogotsua erakutsiz.

14.1. *Ea ezagutzen eta erabiltzen dituen ebaluazio-irizpideak zehazteko kontrol-zerrenda errazak.*

14.2. *Ea dakien zer ikasketa-helburu eta ebaluazio-irizpide finkatu diren.*

14.3. *Ea, jarraibideak emanda, parte hartzen duen norberaren nahiz besteren sorkuntza lanak berrikusteko eta hobetzeko lanetan (autoebaluazioa eta talde-ebaluazioa), eta ea balioesten dituen gainerako pertsonak egindako ekarpenak.*

6. MAILA

1. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako ahozko testuak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien ideia nagusiak ezagutzea, informazio baliagarria hautatzea eta informazio horren ulermena ikaste-lanetan aplikatzea.

1.1. *Ea ahozko testuen genero ohikoak ezagutzen dituen.*

1.2. *Ea gaia eta igorlearen helburua antzematen dituen.*

1.3. *Ea entzute-helburuaren xedeko informazioak antzematen eta bereganatzen dituen.*

1.4. *Ea antzematen dituen gai akademikoak jorratzen dituzten ahozko testu erraz eta laburren gaia eta ideia nagusi batzuk.*

1.5. *Ea datu zehatzak antzematen eta erabiltzen dituen, hainbat jarduera osatzeko, banakako edo talde-kako ikaste-ekintzetan; eta ea horiek jasotzen dituen, informazioa erregistratzeko zenbait bitarteko erabiliz.*

1.6. *Ea entzundako testuen ideia nagusiak gogoratzen dituen eta hitzez adierazten.*

1.7. *Ea gogoz entzuteko jarrera daukan.*

2. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako testu idatziak, genero askotakoak, ulertzea, eta testu horien zentzu orokorrak hartzea, aurrez emandako analisi-jarraibideak erabilia.

2.1. *Ea testu idatziak ulertzen dituen, gai jakinei buruzkoak: moldatutako edo benetako ipuinak eta olerkiak, errezetak, menuak, liburuxkak, publizitatea, arauak, gutunak...*

2.8. *Ea testuaren generoa eta gaia bereizten dituen.*

2.9. *Ea testuaren esanahi orokorra hartzen duen.*

2.10. *Ea testuaren ideia nagusi batzuk laburtzen dituen.*

2.11. *Ea, emandako jarraibideei atxikirik, kontzeptuzko eskema eta mapa sinpleak osatzen dituen, testuko ideia nagusiak erabilia.*

2.12. *Ea estrategia egokiak erabiliz argitzen dituen ulermen-arazoak.*

2.13. *Ea bere ideiekin erlazionatzen dituen eduki berriak, eta edukiaren alderdi zehatzei buruzko iritzia modu sinplean ematen duen.*

3. Informazio garrantzitsua aurkitzea eta aukeratzea, irakurketaren helburuari erantzunez.

3.1. Ea dakien irakurketaren helburua zein den, eta helburu bakoitzaren arabera estrategia egokiak erabiltzen dituen.

3.2. Ea informazio-iturri analogiko eta digitalak erabiltzen dituen, laguntza jasota, hartara irakurketaren helburuari erantzuteko.

3.3. Ea informazioa aurkitzeko orduan, hizkuntzarenak diren eta ez diren osagaiak erabiltzen dituen: testuaren banaketa, letra mota, aurkibideak...

3.4. Ea eskolako testuetan, irakurketaren xedeari funtsezkoa zaion informazioa hautatzen duen, eta datuak erregistratzeko bitartekoen bidez biltzen (taulak, eskemak, galdetegiak...).

3.5. Ea estrategia sinpleak erabiltzen dituen testuak irakurtzerakoan zalantzak argitzeko.

4. Era egokian parte hartzea, gelan, hitzeko harremanetan, gai ezagunei buruz eta arau sozio-komunikatiboak errespetatuz.

4.1. Ea berehalako komunikazio-beharrak adierazten dituen: eskaerak egitea, taldean lan egitea, azalpenak eskatzea.

4.2. Ea bere buruari buruzko informazioa ematen duen.

4.3. Ea gogotsu hartzen duen parte komunikazio-egoera ezagunetan: ohiturak, gelako hizkuntza, simulazioak, antzezpenak, errezitaldiak eta kantak, eta gelako beste jardueretan.

4.4. Ea gizarteko komunikazio-arauak aplikatzen dituen: arretaz entzutea, txanda itxarotea, errespetuz parte hartzea, solaskideak esandakoaren arabera hitz egitea, eta gizalegezko arau batzuk betetzea.

5. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako ahozko testu errazak eta genero askotakoak sortzea, ereduak erabilia eta egokitasun-, kohesio- eta zuzentasun-maila onargarria erakutsiz.

5.1. Ea, ereduez lagunduta, ahozko testu errazak sortzen dituen gai ezagunei buruz, aurrez gidoia finkatu ondoren.

5.2. Ea komunikazio-egoera bakoitzaren oinarriko ezaugarrietara moldatzen dituen bere sorkuntzak, kontuan hartuz alderdi formal nagusiak.

5.3. Ea zentzuzko galderak egiten dituen informazioa bilatzerakoan, bai hedabideen, bai ikaskuntzaren giroan.

5.4. Ea oharrik, eskemarik eta gidoirik erabiltzen duen sortuko dituen ahozko testuen edukia planifikatzeko.

5.5. Ea gogoz eta ekarpen eraikitzaileak eginez parte hartzen duen gelako lanetan.

6. Ikaslearen inguruko gizarte-esparruetan eta eskola-esparruan erabilitako testu idatzi errazak, genero askotakoak, sortzea, testuak sortzeko prozesuko urratsak eginez, lagunduta: plangintza egitea, testua idaztea eta hura berrikustea; betiere, lan horietan egokitasun-, zuzentasun- eta kohesio-maila onargarri bat erakutsiz.

6.1. Ea, ereduez lagunduta, testu xumeak idazten dituen gai ezagunei buruz, aurrez gidoia finkatu ondoren, paperean eta euskarri digitalean.

6.2. *Ea komunikazio-egoera bakoitzaren oinarrizko ezaugarrietara moldatzen dituen bere sorkuntzak, kontuan hartuz alderdi formal nagusiak.*

6.3. *Ea eredu bati jarraituz literatura-testu xumeak birsortu eta idazten dituen; adibidez, komikiak, poema eta antzezlan txikiak eta ipuin laburrak.*

6.4. *Ea paperean eta euskarri digitalean dagoen kontsulta-materiala erabiltzen duen zalantzak argitzeko eta hipotesiak baieztatzeko.*

6.5. *Ea sortze- eta berrikuste-lanetan laguntzen duen.*

6.6. *Ea oinarrizko zenbait kohesio-prozedura erabiltzen duen, testuko ideiak eta zatiak lotzeko.*

6.7. *Ea oinarrizko gramatika- eta ortografia-arau batzuk aplikatzen dituen.*

6.8. *Ea argi eta txukun aurkezten duen testua.*

6.9. *Ea gogoz eta ekarpen eraikitzaileak eginez parte hartzen duen gelako lanetan.*

7. Atzerriko hizkuntza hainbat jatorritako pertsonekin hitz egiteko eta elkar ulertzeko erabiltzea, eta hizkuntza hori ikasteko tresna gisa erabiltzea.

7.1. *Ea gogotsu hartzen duen parte gelako komunikazio-harremanean.*

7.2. *Ea atzerriko hizkuntza, ikasteko tresna gisa erabiltzen duen.*

7.4. *Ea atzerriko hizkuntza erabiltzen duen jendarteko harremanak finkatzeko eta eskolen arteko postaren bidez proiektuetan aritzeko, bai ahoz bai idatziz, teknologia berriak erabiliz.*

7.5. *Ea inguruko hizkuntzen aniztasuna aberastasuntzat hartzen duen.*

7.6. *Ea atzerriko hizkuntza ikasteko interesik daukan.*

8. Atzerriko hizkuntza erabiliz beste errealitateak eta kulturak aurkitzea, eta beste kulturen ezaugarri, ohitura eta tradizioak ezagutzea, behar bezala ulertuz eta errespetatuz.

8.1. *Ea ezagutzen dituen atzerriko hizkuntza hitz egiten den herrialdeetan dauden ezaugarri, ohitura eta tradizio batzuk.*

8.2. *Ea kanpoko eta bertako elementu soziokulturalak erlazionatzen dituen, kulturarteko kontzientzia garatzeko.*

8.3. *Ea desberdintasuna errespetatu eta altxortzat hartzen duen.*

9. Lagunduta, informazio- eta komunikazio-teknologiak erabiltzea, informazioa bilatu, hautatu, prozesatu eta komunikatzeko, eruedetan oinarritutako testuak sortzeko eta posta elektronikoen bidez eta komunikazio-ingurune birtualen bidez harreman pertsonalak egiteko, tresna horiek erabiltzeko interesa adieraziz.

9.1. *Ea informazio-bilaketak eta –hautaketak egiten dituen, bilatzaileak jarraibideen arabera erabiliz eta aurrez adierazitako webguneetara sartuz.*

9.2. *Ea testu-prozesadoreen oinarrizko funtzioak erabiltzen dituen testuak editatzeko eta zuzentzeko.*

9.3. *Ea behar bezala antolatuta eta argitasunez aurkezten dituen eskola-jardueretan landutako informazio errazak, informazio- eta komunikazio-bitarteko eta -teknologiak emandako jarraibideak betez erabilia.*

9.4. Ea harreman pertsonalak egiteko erabiltzen dituen informazio- eta komunikazio-teknologiak.

10. Hizkuntzen sistemari buruz eta erabilpen-arauei buruzko gogoeta egitea — testuak, esaldiak eta hitzak konparatuz eta eraldatuz—, eta jakintza hori erabiltzea, ulermen-arazoak konpontzeko eta testuak sortzeko eta laguntzaz berrikusteko.

10.1. Ea gelako komunikazio-trukean, ereduaren antzera eta zuzentasunez errepikatzen duen ahoskera, erritmoa, azentua eta intonazioa.

10.2. Ea ahoskera, erritmo, azentu eta intonazio egokiko mezuak sortzen dituen gelako jardueretan.

10.3. Ea egoki eta zuzen osatzen eta aldatzen dituen testuak eta esaldiak, aurrez emandako irizpideei jarraituz.

10.4. Ea ikasturtean landutako oinarrizko termino-logia ezagutzen eta erabiltzen duen.

10.5. Ea, jarraibideak emanda, hizkuntzei buruzko jakintza eta landutako ortografia-arauak aplikatzen dituen, testuak ulertzeko eta sortzeko.

10.6. Ea komunikazio-egoera zehatzetan erabiltzen dituen landutako hizkuntza-formulak: gizalegezkoak, adostasunezkoak, eskaerakoak, ezezkoak...

10.7. Ea laguntza-euskarriak erabiltzen dituen (hiztegia, zuzentzaile ortografikoa...), testua sortzerakoan zalantzak argitzeko.

10.8. Ea bere eta besteren testuetako akats nagusiak ezagutu eta zuzentzen dituen, jarraibideak erabilia.

11. Atzerriko hizkuntza nola erabiltzen den, eta komunikazio-egoeretan beste hizkuntzekin duen harremana ikusiz eta gogoeta eginez, ikasitakoa erabiltzea.

11.1. Ea irakasleak hautatutako alderdi formal esanguratsu batzuk ezagutu, horiei buruz gogoeta egin eta aplikatzen duen bere ahozko eta idatzizko lan lagunduetan.

11.2. Ea kategoria gramatikal, esaera eta hitz batzuk konparatzen dituen dakizkien hizkuntzetan.

11.3. Ea testu moten ezaugarriei buruz beste hizkuntzetan ikasi duena erabiltzen duen ahozko eta idatzizko bere lanetan.

12. Literatura-testua plazer-iturritzat hartzea, kulturak hurbiltzeko eta hizkuntza eta norbera aberasteko.

12.1. Ea bere adinera eta interesetara moldatutako literatura-lanak irakurri edo entzuten dituen, eta bere irizpideak azaltzen, irakurgaiak hautatzerakoan.

12.2. Ea liburutegia, mediateka edota Internet erabiltzen duen.

12.3. Ea gogotsu parte hartzen duen –erritmo, ahoskera, azentu eta intonazio egokiz- antzezteko, testuak birsortzeko, eta horiek buruz ikasteko eta errezitatzeko lanetan, antzezenaren estrategia sinpleak erabiliz.

12.4.Ea hitzez eta idatziz adierazten duen testuari buruz duen iritzia, modu sinplean.

13. Ikasten ikasteko estrategia batzuk erabiltzea, eta hobeto ikasi ahal izateko alderdi batzuk ezagutzea.

13.1.Irudiak eta keinuak erabiliz bere burua ulertaraztea eta besteak ulertzea.

13.2.Ea laguntzarik eta azalpenik eskatzen duen.

13.3. Ea hiztegiak, kontsultarako materiala eta baliabide teknologiko xume batzuk erabiltzen dituen, zalantzak argitzeko, eta informazioa bilatzeko eta antolatzeko.

13.4.Ea egin dituen aurrerapenak neurtzen dituen, eta hobeto ikasteko baliabide eta estrategia batzuk ezagutzen dituen.

13.5.Ea bere kabuz erabiltzen dituen egunero bizitzako testuen egitura sinpleak, akatsik arruntenak pixkanaka zuzenduz.

13.6.Ea akatsak egitea ikasprozesuaren parte dela onartzen duen.

14. Laguntza emanda, norberaren eta gainerako ikasleen ikaskuntza-lanaren ebaluazioan parte hartzea(autoebaluazioa, koebaluazioa), jarrera gogotsua erakutsiz.

14.1. Ea ezagutzen eta erabiltzen dituen ebaluazio-irizpideak zehazteko kontrol-zerrenda errazak.

14.2.Ea dakien zer ikasketa-helburu eta ebaluazio-irizpide finkatu diren.

14.3.Ea, jarraibideak emanda, parte hartzen duen norberaren nahiz besteren sorkuntza lanak berrikusteko eta hobetzeko lanetan (autoebaluazioa eta talde-ebaluazioa), eta ea balioesten dituen gainerako pertsonen egindako ekarpenak.

14.4.Ea erabiltzen dituen, lagunduta, hizkuntzetako batean erabilitako autoerregulazio-estrategiak beste hizkuntzetan landutako testuak ulertzeko eta sortzeko.

INGURUNE

5. MAILA

1. Gizakion portaerak ingurumenari era positibo edo negatiboan nola eragiten dion erakusten duten adibideak zehaztea, eta jarduera kaltegarrien zenbait efektu deskribatzea (kutsadura, baliabideak neurrigabeki erabiltzea), pertsonetan, animalietan, landareetan eta haien inguruan. Arazoak saihesteko eta murrizteko aukerak proposatzea eta naturaren babesaren aldeko jarrerak izatea.

1.1. Ea azaltzen duen nola eragiten dioten hainbat habitati -kide biziei (gizakiak barne) nahiz bizigabeei-ingurumeneko aldaketek, bai prozesu naturalen ondoriozkoek, baita giza jardueraren ondorio direnek ere.

1.2. Ea ematen duen adibiderik baliabide naturalak eguneroko bizitzan nola erabiltzen diren erakusteko eta ea azaltzen duen baliabideok zaintzeko beharra.

1.3. Ea identifikatzen dituen baliabide naturalak edo kontsumo edo erabilera ez-iraunkorrak, bai eta haien zenbait ondorio ere.

1.4. Ea deskribatzen dituen kutsadura mota arrunten efektuak eta ea adierazten duen kutsadura nola saihestu edo murriztu daitekeen.

1.5. Ea kontziente den gizakion jarduerak ingurumenari eragiten diola eta ea ematen duen jarduera positiboan zein inpaktu negatiboan adibiderik.

2. Hurbileko paisaia garrantzitsuenak deskribatzea; horiek osatzen dituzten eragile fisikoak eta giza eragileak aztertzea; gizakion jarduerak lurraldean duten inpaktuaren adibideak jartzea, baita paisaiak zaintzea zein garrantzitsua den erakusten duten adibideak ematea ere.

2.1. Ea ezagutzen dituen Euskal Herriko paisaia mota nagusiak, eta ea egiten dituen haien arteko konparazioak (antzekotasun eta desberdintasunak).

2.2. Ea bereizten dituen paisaiaren funtsezko elementuak, bai eta giza kokalekuen mota nagusiak ere.

2.3. Ea ulertzen duen gizakiaren esku-hartzeak baia-saiak aldatzean eta/edo zaintzean duen garrantzia.

2.4. Ea lotzen dituen lurralde batean egiten diren jarduerak eta ikus daitekeen paisaia.

2.5. Ea azaltzen dituen paisaiak babestu, zaindu eta/ edo berreskuratzeko zenbait neurri: lurraldearen antolamendua, zenbait eremu babestea, paisaia berreskuratzea, erabilera publikorako arauak, ingurumen-hezkuntza...

3. Inguruneko aldaketa eta transformazio sozial, kultural, ekonomiko eta teknologikoko zenbait prozesu (batik bat, globalizazioak eragindakoak) aztertu eta deskribatzea, eta munduak egun bizi dituen desberdintasunen kausak identifikatzea eta balioestea.

3.1 Ea jabetzen den bizitzan eta ingurunean komunikazioaren hobekuntzari eta teknologiarari esker sortutako aldaketek eta ea balioesten dituen.

3.2 *Ea jabetzen den komunikazioek giza bizitzari ekarri dizkioten abantailen eta ingurumenak behar duen errespetuaren arteko orekaz.*

3.3 *Ea deskribatzen dituen Euskal Herriko jarduera ekonomiko berriak.*

3.4. *Ea gertatutako aldaketak iraunkortasunaren ikuspegitik balioesten dituen.*

3.5 *Ea aztertzen duen hurbileko gizarte-erakunde baten funtzionamendua simulazio jolasen bidez.*

3.6 *Ea antzeman eta proposatzen dituen ondasun eta zerbitzuak eskuratzeko desberdintasunak eragiten dituen aldeak gainditzeko formak; eta ea ezagutzen dituen hainbat lan eta lanbide.*

3.7

4. Ohiko ikurrak eta eskala grafikoak erabiliz, plano eta mapak egitea, interpretatzea eta erabiltzea.

4.1 *Ea deskribatzen duen irudikapenak zertarako erabiltzen diren.*

4.2. *Ea era egokian darabiltzan ezagutza matematikoak*

4.3 *Ea egin eta interpretatzen dituen irudikapen grafikoak espazioan.*

4.4 *Ea informaziorik ateratzen duen irudikapen espazialeatik (argazkiak, planoak, mapak...), xehetasunen interpretaziotik abiatuta.*

4.5 *Ea taldeari planoak eta mapak interpretatu eta oharrak azaltzen dizkion, ahoz eta idatziz; horretarako, ea erabiltzen duen kasuan kasuko estrategia eta tresna teknologiko egokiena.*

5. Iraganeko garaietako Euskal Herriko eta Espainiako gizartearen bizimoduaren ezaugarri adierazgarrienak identifikatzea —Historiaurrea, Erdi Aroa, aurkikuntzen aroa, garapen industrialaren aldia eta XX. mendea—, eta gertakizun garrantzitsuak denbora-lerroetan kokatzea.

5.1 *Ea eguneroko bizitza-formen eboluzioaren adibiderik ematen duen (etxebizitzan, janzkeran, familiaren eta gizartearen antolaketan, lan-formetan...) Euskal Herriko zein Espainiako gizarteetan eta historian zehar: gizarte primitiboak, Antzinaro Klasikoa, Erdi Aroa, Aro Modernoa eta Aro Garaikidea.*

5.2 *Ea ezagutzen dituen Euskal Herriko iraganeko eta egungo ohiturak, tradizioak eta adierazpen kulturalak.*

5.3 *Ea gai den familiaren historiaren friso historikoa egiteko, eta ea kokatzen dituen, denbora-lerro batean, Euskal Herriko eta Espainiako gertakari historiko adierazgarrienak.*

5.4 *Ea topatzen dituen, Interneten, iraganeko Euskal Herriko eta Espainiako gizartearen tradizioak, kontakizunak, istorioak, sinesmenak, esaerak eta bizimoduak.*

5.5. *Ea antzematen dituen Euskal Herrian eta Espainian topatu daitezkeen askotariko ohitura, tradizio eta adierazpen kulturalak eta ea ageri duen haiek ezagutzeko errespeturik eta interesik.*

6. Egoera edo arazo errazei buruzko txosten bat aurkeztea euskarri digitalean eta paperean; hainbat iturritatik informazioa jasotzea (zuzenekoak, liburuak, Internet...); lan-plangintzari jarraitzea, eta ondorioak ateratzea.

6.1 *Ea plangintzarik egiten duen hainbat iturritatik informazio esanguratsua lortzeko, aurrehipotesiak planteatuz eta iturriok sistematizatuz.*

6.2 *Ea jaso eta hautatzen dituen, helburu zehatz batekin, egoerei eta gertakizunei buruzko hainbat iturritako datuak (iturri zuzenetakoak, liburuetakoak, komunikabideetakoak, Internetekoak...).*

6.3 *Ea antolatu eta aztertzen duen jasotako informazioa (laburpenak, galdetegiak...) helburu jakin batekin, ondorioak ateratzeko.*

6.4 *Ea ematen duen lortutako konklusioen berri, kasuan kasuko metodo egokiena (grafikoa, idatziz...) eta forma komenigarriena hautatuz (horma-irudia, laburpena, koadroa...) eta ahalik eta era argiengan, dela euskarri digitalean dela paperean.*

6.5 *Ea era txukunean eta argiro azaltzen dituen lan-plangintza jakin bati jarraituz egindako prozesua, emaitzak eta ondorioak.*

6. MAILA

1. Gizakion portaerak ingurumenari era positibo edo negatiboan nola eragiten dion erakusten duten adibideak zehaztea, eta jarduera kaltegarrien zenbait efektu deskribatzea (kutsadura, baliabideak neurrigabeki erabiltzea), pertsonetan, animalietan, landareetan eta haien inguruan. Arazoak saihesteko eta murrizteko aukerak proposatzea eta naturaren babesaren aldeko jarrerak izatea.

1.1.Ea azaltzen duen nola eragiten dioten hainbat habitati –kide biziei (gizakiak barne) nahiz bizigabeei-ingurumeneko aldaketek, bai prozesu naturalen ondoriozkoek, baita giza jardueraren ondorio direnek ere.

1.2.Ea ematen duen adibiderik baliabide naturalak eguneroko bizitzan nola erabiltzen diren erakusteko eta ea azaltzen duen baliabideok zaintzeko beharra.

1.3.Ea identifikatzen dituen baliabide naturalak edo kontsumo edo erabilera ez-iraunkorrak, bai eta haien zenbait ondorio ere.

1.4.Ea deskribatzen dituen kutsadura mota arrunten efektuak eta ea adierazten duen kutsadura nola saihestu edo murriztu daitekeen.

1.5. Ea kontziente den gizakion jarduerak ingurumenari eragiten diola eta ea ematen duen jarduera positiboan zein inpaktu negatiboan adibiderik.

2. Hurbileko paisaia garrantzitsuenak deskribatzea; horiek osatzen dituzten eragile fisikoak eta giza eragileak aztertzea; gizakion jarduerak lurraldean duten inpaktuaren adibideak jartzea, baita paisaiak zaintzea zein garrantzitsua den erakusten duten adibideak ematea ere.

2.1.Ea ezagutzen dituen Espainia eta Europako paisaia mota nagusiak, eta ea egiten dituen haien arteko konparazioak (antzekotasun eta desberdintasunak).

2.2.Ea bereizten dituen paisaiaren funtsezko ele-mentuak, bai eta giza kokalekuen mota nagusiak ere.

2.3.Ea ulertzen duen gizakiaren esku-hartzeak baia-saiak aldatzean eta/edo zaintzean duen garrantzia.

2.4.Ea lotzen dituen lurralde batean egiten diren jarduerak eta ikus daitekeen paisaia.

2.5.Ea azaltzen dituen paisaiak babestu, zaindu eta/ edo berreskuratzeko zenbait neurri: lurraldearen antolamendua, zenbait eremu babestea, paisaia berreskuratzea, erabilera publikorako arauak, ingurumen-hezkuntza.

3. Giza gorputzaren bizi-funtzioetan parte hartzen duten organo garrantzitsuenak identifikatzea eta kokatzea, eta haien arteko interkonexioaz eta funtzionamenduaren eta zenbait osasun-ohituren arteko harremanaz jabetzea.

3.1.Ea dakien giza gorputzak nola funtzionatzen duen. Zelulak, ehunak, organoak, aparatuak, sistemak.

3.2. *Ea era kritikoan aztertzen dituen bizimoduek osasunean eragiten dituzten ondorioak, eta ea lotzen dituen gorputzaren funtzionamendua eta zenbait osasun-ohitura.*

3.3. *Ea onartzen dituen bere gorputza eta bere sexu-nortasuna; ea desberdintasunak era positiboan balioesten dituen.*

3.4. *Ea dakien larrialdi-egoeretan nola jokatu behar den (adibidez: larrialdietarako telefonoak, ebakuazio-arauak) eta gainera, ea ezagutu eta erabiltzen dituen bere burua eta besteak zaintzeko maniobra errazak: lehen laguntzak.*

3.5. *Ea jarrera kritiko eta arrazoitua ageri duen «Mirari-produktuei», botikei eta abarri buruzko iragarki eta propagandaren aurrean.*

4. Inguruneko aldaketa eta transformazio sozial, kultural, ekonomiko eta teknologikoko zenbait prozesu (batik bat, globalizazioak eragindakoak) aztertu eta deskribatzea, eta munduak egun bizi dituen desberdintasunen kausak identifikatzea eta balioestea.

4.1. *Ea jabetzen den bizitzan eta ingurunean komunikazioaren hobekuntzari eta teknologiarri esker sortutako aldaketek eta ea balioesten dituen.*

4.2. *Ea jabetzen den komunikazioek giza bizitzari ekarri dizkioten abantailen eta ingurumenak behar duen errespetuaren arteko orekaz.*

4.3. *Ea deskribatzen dituen Espainia eta Europa jarduera ekonomiko berriak.*

4.4. *Ea gertatutako aldaketak iraunkortasunaren ikuspegitik balioesten dituen.*

4.5. *Ea aztertzen duen hurbileko gizarte-erakunde baten funtzionamendua simulazio jolasen bidez.*

4.6. *Ea antzeman eta proposatzen dituen ondasun eta zerbitzuak eskuratzeko desberdintasunak eragiten dituen aldeak gainditzeko formak; eta ea ezagutzen dituen hainbat lan eta lanbide.*

5. Zenbait erakundetako aginte-organo nagusiak ezagutzen ditu (udalak, autonomia-erkidegoak, Europar Batasuna, etab.), bai eta haien funtzioak ere; ohartzen da parte-hartze demokratikoak eta zerbitzu publikoak kudeatzeak herritarrentzat garrantzia handia dutela.

5.1. *Ea kokatzen dituen lurralde-antolamenduko figurak (gertukoetatik Europar Batasuneraino) beren mapa politikoetan.*

5.2. *Ea identifikatzen dituen zerbitzu publikoen erabilera nagusiak eguneroko bizitzako adibideen bidez, eta ea lotzen dituen zerbitzuok dagozkien administrazioekin.*

5.3. *Ea dakien herritarren parte-hartzeak bere inguruko kudeaketa demokratikoa bermatzen duela eta ea modu positiboan balioesten duen, eta hobekuntzarako proposamenak eransten dituen udal-eremuaren barruan.*

5.4. *Ea eskolan ardurak hartzen dituen.*

5.5. *Ea identifikatzen dituen taldeetako bizikidetzak eta errespetatzen dituen pertsonen oinarrizko eskubideak eta betebeharrak.*

5.6. *Ea balioa ematen dion arauak errespetatzeari, bai eta elkarriketari ere, gatazkak konpontzeko ezinbesteko bidea den aldetik.*

5.7. *Ea deskribatzen dituen administrazio bakoitzeko gobernu-organoak eta haien funtzioak: udalekoa, lurraldekoa, erkidegokoa, estatukoa eta Europakoa.*

5.8. *Ea balioesten duen zerbitzu publikoak egoki kudeatzea guztiok erabil ditzagun.*

6. Ohiko ikurrak eta eskala grafikoak erabiliz, plano eta mapak egitea, interpretatzea eta erabiltzea.

6.1. *Ea deskribatzen duen irudikapenak zertarako erabiltzen diren.*

6.2. *Ea era egokian darabiltzan ezagutza matematikoak.*

6.3. *Ea egin eta interpretatzen dituen irudikapen grafikoak espazioan.*

6.4. *Ea informaziorik ateratzen duen irudikapen espazialeatik (argazkiak, planoak, mapak, piramide demografikoak...), xehetasunen interpretaziotik abiatuta.*

6.5. *Ea taldeari planoak eta mapak interpretatu eta oharrak azaltzen dizkion, ahoz eta idatziz; horretarako, ea erabiltzen duen kasuan kasuko estrategia eta tresna teknologiko egokiena.*

7. Iraganeko garaietako Euskal Herriko eta Espainiako gizarteen bizimoduen ezaugarri adierazgarrienak identifikatzea —Historiaurrea, Erdi Aroa, aurkikuntzen aroa, garapen industrialaren aldia eta XX. mendea—, eta gertakizun garrantzitsuak denbora-lerroetan kokatzea.

7.1. *Ea eguneroko bizitza-formen eboluzioaren adibiderik ematen duen (etxebizitzan, janzkeran, familiaren eta gizartearen antolaketan, lan-formetan...) Euskal Herriko zein Espainiako gizarteetan eta historian zehar: gizarte primitiboak, Antzinaro Klasikoa, Erdi Aroa, Aro Modernoa eta Aro Garaikidea.*

7.2. *Ea ezagutzen dituen Euskal Herriko iraganeko eta egungo ohiturak, tradizioak eta adierazpen kulturalak.*

7.3. *Ea gai den familiaren historiaren friso historikoa egiteko, eta ea kokatzen dituen, denbora-lerro batean, Euskal Herriko eta Espainiako gertakari historiko adierazgarrienak.*

7.4. *Ea topatzen dituen, Interneten, iraganeko Euskal Herriko eta Espainiako gizarteen tradizioak, kontakizunak, istorioak, sinesmenak, esaerak eta bizimoduak.*

7.5. *Ea antzematen dituen Euskal Herrian eta Espainian topatu daitezkeen askotariko ohitura, tradizio eta adierazpen kulturalak eta ea ageri duen haiek ezagutzeko errespeturik eta interesik.*

8. Argiak, elektrizitateak, magnetismoak, beroak edo soinuak gorputzetan duten eragina aztertzeke ikerketa errazak planifikatzea eta egitea talde-lanean, eta emaitzak ezagutzera emateko erreminta egokiena hautatzea.

8.1. *Ea erantzuten dien fenomeno fisiko eta kimikoei buruzko arazoei, esperientzia eta ikerketa txikiak eginez.*

8.2. *Ea lan-hipotesiak aurkeztu, ikerketa garatu, frogak egin eta emaitzak eta ondorioak ateratzen dituen.*

8.3. *Ea planifikatzen duen esperientzia nola egin, be-harrezkoa izango duen materiala prestatuz, eta denbora eta espazio egokiak kalkulatz.*

8.4. *Ea bilatzen duen ikerketa garatzeko behar duen informazioa, bere inguruan dauden baliabide teknologikoak erabiliz.*

8.5. *Ea partekatzen duen taldearekin ikerketaren prozesu osoa; eta ea modu argi eta txukunean aurkezten dituen ikerketaren emaitzak eta ondorioak, bide egokiena erabiliz.*

9. Egoera edo arazo errazei buruzko txosten bat aurkeztea euskarri digitalean eta paperean; hainbat iturritatik informazioa jasotzea (zuzenekoak, liburuak, Internet...); lan-plangintzari jarraitzea, eta ondorioak ateratzea.

9.1.Ea plangintzarik egiten duen hainbat iturritatik informazio esanguratsua lortzeko, aurrehipotesiak planteatuz eta iturriok sistematizatuz.

9.2.Ea jaso eta hautatzen dituen, helburu zehatz batekin, egoerei eta gertakizunei buruzko hainbat iturritako datuak (iturri zuzenetakoak, liburuetakoak, komunikabideetakoak, Internetekoak...).

9.3.Ea antolatu eta aztertzen duen jasotako informazioa (laburpenak, galdetegiak...) helburu jakin batekin, ondorioak ateratzeko.

9.4.Ea ematen duen lortutako konklusioen berri, kasuan kasuko metodo egokiena (grafikoa, idatziz...) eta forma komenigarriena hautatuz (horma-irudia, laburpena, koadroa...) eta ahalik eta era argiengan, dela euskarri digitalean dela paperean.

9.5.Ea era txukunean eta argiro azaltzen dituen lan-plangintza jakin bati jarraituz egindako prozesua, emaitzak eta ondorioak.

MATEMATIKA

5. MAILA

1. Zenbait zenbaki mota (arruntak, osoak, zatikiak eta ehunenetara arteko hamartarrak) irakurtzea, idaztea eta ordenatzea zenbakizok testu akademikoetan eta eguneroko bizitzakoetan, arrazoibide egokiak erabilia eta zifra guztien posizio-balioa interpretatuta.

1.1.Ea dakien irakurtzen eta idazten zenbaki arruntak, osoak eta ehunenetara arteko hamartarrak.

1.2.Ea dakien irakurtzen eta idazten zatiki errazak.

1.3.Ea konposatzen, deskonposatzen eta biribiltzen dituen zenbaki arruntak eta hamartarrak, zifren posizio-balioa aintzat hartuta.

1.4.Ea ordenatzen dituen zenbaki arruntak, hamartarrak eta oinarrizko zatikiak, horiek alderatuz, aintzat hartuta non dauden adierazita zenbakizko zuzenean eta zenbaki-bihurketak eginez.

2. Problemak ebaztean, zenbaki arruntekin eta ehunenetara bitarteko hamartarrekin eragiketa eta zenbakizko kalkulu errazak zehatz eta gutxi gorabehera egitea, zenbait prozedura mental, algoritmoa eta kalkulagailua erabiliz.

2.1.Ea estrategiarik erabiltzen duen eragiketa erraz baten emaitza estimatzeko.

2.2.Ea zuzen egiten dituen zenbaki arrunten eta hamartarren arteko batuketak, kenketak, , algoritmo akademikoak erabiliz.

2.3.Ea berak erabakitzen duen, kalkulu motaren arabera, zein prozedura erabili (mentala, algoritmoak, gutxi gorabeherakoa, estimazioa,) eta argi azaltzen duen erabilitako prozesua.

3. Zenbaki arruntak, hamartarrak eta zatikiak erabiltzea, eguneroko bizimoduan informazioa interpretatzeko eta trukatzeko; zenbaki horien baliokidetasuna erabiltzea, kalkulu errazak egiteko eta problemak ebazteko.

3.1.Ea ezagutzen eta interpretatzen dituen eguneroko bizitzako zenbakizko testuetako datuak eta mezu errazak (fakturak, publizitate-liburuxkak, beherapenak, banaketak...).

3.2.Ea aplikatzen dituen zatikien eta hamartarren arteko zenbakizko baliokidetasunak mezuak trukatzeko eta komunikatzeko.

3.3.Ea aplikatzen dituen zatikien eta hamartarren arteko zenbakizko baliokidetasunak, problema errazak ebazteko.

4. Neurriarekin zerikusia duten zenbakizko testuak interpretatzea; testuinguru errealetan ohiko neurketa-tresnen eta neurri-unitateen artean egokienak aukeratzea alde zuzenetik estimazioak eginda; luzera-, azalera-, pisu/masa-, edukiera- eta denbora-unitateak eta moneta-sistematik eratorritakoak zehatz adieraztea, eta, egoerak hala eskatzen duenean, unitateen arteko bihurketak egitea.

- 4.1. *Ea interpretatzen dituen neurriekin eta haien unitateekin zerikusia duten eguneroko bizitzako zenbakizko testuak.*
- 4.2. *Ea neurketarik egiten duen tresna sinpleak erabilia, eta, magnitude-ordenaren arabera, ea tresna eta unitate egokienak aukeratzen dituen.*
- 4.3. *Ea zehatz adierazten dituen luzera-, azalera-, pisu/masa-, edukiera- eta denbora-unitateak, zein moneta-sistemaren unitateak.*
- 4.4. *Ea alderatzen eta ordenatzen dituen magnitude bereko unitateak eta kopuruak, bihurtuta ohikoenak eginez.*
- 4.5. *Eguneroko bizitzako egoeretan, ea estimatzen dituen objektuen neurriak eta neurketen emaitzak (distantziak, tamainak, pisuak, edukierak, azalera).*
- 4.6. *Ea argi azaltzen duen kalkuluak eta neurketak egiteko edota estimatzeko erabilitako prozesua, eta autonomoagoa den zeregin horretan.*

5. Eguneroko bizitzako egoerak, mezuak eta gertaerak deskribatzea eta ulertzea; irudikapen espazialak interpretatzea eta osatzea (ibilbide baten krokisa, etxeen planoak eta maketak), oinarritzko nozio geometrikoak (kokapena, lekualdatzea, paralelotasuna, perpendikulartasuna, eskala, simetria, perimetroa, azalera), eta koordenatu kartesiarrezko sistema erabilia.

- 5.1. *Ea interpretatzen eta deskribatzen dituen bizitzako egoerak, mezuak eta gertaerak, horretarako oinarritzko hiztegi geometrikoa erabilia: helbide bat non dagoen adieraztea, ibilbide bat azaltzea, espazioan antolatzea, marrazki bat handitu edo txikitzea, objektuak simetrikoak izatea...*
- 5.2. *Ea deskribatzen eta interpretatzen dituen koordenatu kartesiarrezko sisteman adierazitako kokapenak eta lekualdatzeak.*
- 5.3. *Ea koordenatu kartesiarrezko sistema erabiltzen duen, kokapenak eta lekualdatzeak adierazteko: koordenatuak, distantziak, angeluak...*
- 5.4. *Ea irakurtzen eta interpretatzen dituen, eskalak erabilia, planoak eta mapak.*

6. Irudi lauak ikastea, haien oinarritzko elementuak deskribatzea, zenbait irizpideren arabera sailkatzea eta erreproduzitzea; eta eguneroko bizitzako egoerak eta gertaerak ulertzeko haiek duten baliagarritasuna aintzat hartzea.

- 6.1. *Ea hautematen dituen, inguruko objektuetan eta espazioetan, irudi lau ohikoenak.*
- 6.2. *Ea hautematen, deskribatzen eta sailkatzen dituen irudi lauak haien oinarritzko zenbait ezaugarri oinarri hartuta (aldeak, angeluak, erregulartasunak), eta, deskripzioetan, bere adinari dagokion hizkuntza erabiltzen duen.*
- 6.3. *Ea irudien perimetro eta azalera kontzeptuak aplikatzen dituen; besteak beste, , planoen, espazio errealei buruzko kalkuluak egiteko, eta laukizuzenen, karratuen eta triangeluen perimetroa eta azalera kalkulatzeko.*
- 6.4. *Ea baliatzen dituen irudi lauei buruzko ezaguerak, eguneroko bizitzako egoerak interpretatzeko (zoruan lauzak jartzeko, gela bat margotzeko, objektuak egiteko...).*

7. Problema ebazterakoan, inguru hurbilarekin zerikusia duen datu multzo bat adierazi

- 7.1. *Ea antzematen dituen hainbat datuak, eta ea horietako mezuak interpretatzen dituen.*

8. Ausazko jolasetako eta egoera errazetako emaitzari buruzko estimazioak egitea, esperientzian oinarrituta (litekeena, ezinezkoa, ziurra, aukera handia edo txikia), eta emaitza egiaztatzea.

8.1.Ea identifikatzen dituen ausazko egoerak.

8.2.Ea jolas ohikoetako (dadoak, txanponak, karta-jolasak, erruleta, loteria...) emaitzei buruzko susmorik izaten duen eta estimaziorik egiten duen.

8.3.Ea ausazko gertakarien emaitzei buruzko usterik izaten duen, eta horiei buruzko estimaziorik egiten duen.

8.4.Ea erabiltzen dituen zoriarekin zerikusia duten terminoak, bere adinari dagokion zehaztasunez.

9. Problema errazak ebazteko arrazoizko emaitza zein izan daitekeen aurreikustea, eta matematika-prozedura egokienak bilatzea, ebazpen-prozesuari ekiteko. Estrategiak balioestea, eta datuak eta emaitza zehatzak bilatzen saiatzea, problema formulatzeko zein problema ebazteko. Problema ebazteko erabilitako prozesua modu ordenatu eta argian adieraztea, ahoz zein idatziz.

9.1.Ea, eguneroko bizitzako egoeretan, ezagutzen, ebazten eta asmatzen dituen eragiketa bateko eta biko batuketa- eta biderketa-problema, eragiketa horietan, hainbat zenbaki-mota erabilia (arruntak, hamartarrak eta oinarritzko zatikiak).

9.2.Ea bere erara antolatutako estrategiak eta estrategia heuristikokoak erabiltzen dituen problema ikertzeko eta ebazteko.

9.3.Ea kalkulatu duen problemaren gutxi gorabeherako emaitza hurbilketa eta birbiltze bidez.

9.4.Ea hautematen duen problema ebazteko zer eragiketa egin behar den, hori aplikatzen dion problemari, eta ea bere kasa aukeratu duen zer ebazpen-prozesu erabili (buruz, algoritmoa erabiliz).

9.5.Ea matematikoki adierazten dituen egindako kalkuluak; emaitza egiaztatzen duen, eta ea argi azaltzen eta adierazten duen problema ebazteko erabilitako prozesua.

10. Zenbakiei, kalkuluei, neurketari, geometriari eta informazioa tratatzeari buruzko problema, ebaztea eta formulatzea, zenbait estrategia erabilia eta taldean parte-hartzea aktiboa izanda; ebazpidea eta ondorioak ahoz zein idatziz komunikatzea.

10.1.Ea gai den mota hauetako problema ebazteko: galdera bat eta emaitza abiapuntu hartuta, edo datu batzuk eta emaitza abiapuntu hartuta, problema asmatu, zenbaketa sistematikoko problema, bihurketa-problema, osatzeko problema...

10.2.Ea egiten duen neurketarekin, geometriarekin eta informazioa tratatzearekin zerikusia duen, ikasitako edukiak eta prozesu egokienak aplikatuta.

10.3.Ea sormenik duen eta azkarra den erabakiak hartzen.

10.4.Ea taldean jarrera aktiboa duen ebaztean, eta mahaigaineratzen dituen bere estrategiak eta ezaguerak.

10.5.Ea argi adierazten dituen erabilitako estrategia eta ateratako ondorioak.

11. Ikerketen eta matematika-problemen emaitzak bilatzeko interesa eta gogoia izatea, eta horiek txukun aurkeztea; eta ikasleak aintzat hartzea beharrezkoa dela hausnartzea, taldean lan egitea, azalpenak elkarri jakinaraztea eta gainerakoen planteamenduak eta iritziak errespetatzea.

11.1.Ea adierazten duen matematika-jarduerekiko interesik.

11.2.Ea ordenatua eta saiaturik den problema emaitzak bilatzen.

11.3.Ea erraz adierazten dituen gainerakoen aurrean matematikari buruzko bere iritziak eta usteak.

11.4.Ea errespetatzen dituen beste ikaskideen azalpenak.

11.5.Ea ondo eta besteekin batera aritzen den taldean lan egitean.

11.6.Ea ardura zaion matematika-lanak txukun eta ordenatuta aurkeztea.

12. Nork bere ahalmenean konfiantza duela, jarrera kritikoa duela eta autonomia dela erakustea, edukiakin zerikusia duten erroreei, erronkei eta matematika-lanei aurre egiteko.

12.1.Ea erakusten duen bere buruan konfiantzarik matematika-jarduerak egiterakoan.

12.2.Ea sortzeko gaitasunik duen, eta ea ez den akatsen beldur.

12.3.Ea jarrera kritikorik duen egoerak interpretatzen direnean, eta horien gainean argumentatu eta ebazpideak ematen direnean.

12.4.Ea autonomia den zenbait teknologia-tresna erabiltzeko (neurketa-tresnak, ordenagailu-programak...).

12.5.Ea erakusten duen autonomiarik matematika-edukiak eguneroko bizitzan aplikatzean, eta ea gai den haien arteko erlaziorik ezartzeko.

6. MAILA

1. Zenbait zenbaki mota (arruntak, osoak, zatikiak eta ehunenetara arteko hamartarrak) irakurtzea, idaztea eta ordenatzea zenbakizko testu akademikoetan eta eguneroko bizitzakoetan, arrazoibide egokiak erabilia eta zifra guztien posizio-balioa interpretatuta.

1.1.Ea dakien irakurtzen eta idazten zenbaki arruntak, osoak eta ehunenetara arteko hamartarrak.

1.2.Ea dakien irakurtzen eta idazten zatiki errazak.

1.3.Ea konposatzen, deskonposatzen eta biribiltzen dituen zenbaki arruntak eta hamartarrak, zifren posizio-balioa aintzat hartuta.

1.4.Ea ordenatzen dituen zenbaki arruntak, osoak, hamartarrak eta oinarrizko zatikiak, horiek alderatuz, aintzat hartuta non dauden adierazita zenbakizko zuzenean eta zenbaki-bihurketak eginez.

2. Problema ebaztean, zenbaki arruntekin eta ehunenetara bitarteko hamartarrekin eragiketa eta zenbakizko kalkulu errazak zehatz eta gutxi gorabehera egitea, zenbait prozedura mental, algoritmoa eta kalkulagailua erabiliz.

2.1.Ea gai den kalkuluak buruz egiteko lau eragiketekin, bere erara moldatutako estrategiak eta estrategia akademikoak erabiliz eta aintzat hartuta eragiketen hierarkia.

2.2.Ea estrategiarik erabiltzen duen eragiketa erraz baten emaitza estimatzeko.

2.3.Ea zuzen egiten dituen zenbaki arruntan eta hamartarren arteko batuketak, kenketak, biderketak eta zatiketak, algoritmo akademikoak erabiliz.

2.4.Ea zentzuz eta bere kabuz erabiltzen duen kalkulagailua, saioak eta ikerketak egiteko eta problemak ebazteko.

2.5.Ea berak erabakitzen duen, kalkulu motaren arabera, zein prozedura erabili (mentala, algoritmoak, gutxi gorabeherakoa, estimazioa, kalkulagailua), eta argi azaltzen duen erabilitako prozesua.

3. Zenbaki arruntak, hamartarrak, zatikiak eta ehuneko errazak erabiltzea, eguneroko bizimoduan informazioa interpretatzeko eta trukatzeko; zenbaki horien baliokidetasuna erabiltzea, kalkulu errazak egiteko eta problemak ebazteko.

3.1.Ea ezagutzen eta interpretatzen dituen eguneroko bizitzako zenbakizko testuetako datuak eta mezu errazak (fakturak, publizitate-liburuxkak, beherapenak, banaketak...).

3.2.Ea kalkulu errazak egiten dituen oinarrizko zatikiekin eta ehunekoekin (zenbaki baten ehunekoa kalkulatu eta haren baliokidea eman zatikien bidez).

3.3.Ea egiten dituen oinarrizko zenbaki-sareen baliokidetasunak ($1/2$, $0,5$, % 50 , erdia).

3.4.Ea aplikatzen dituen zatikien, hamartarren eta ehunekoekin arteko zenbakizko baliokidetasunak mezuak trukatzeko eta komunikatzeko.

3.5.Ea aplikatzen dituen zatikien, hamartarren eta ehunekoekin arteko zenbakizko baliokidetasunak, problema errazak ebazteko.

4. Neurriarekin zerikusia duten zenbakizko testuak interpretatzea; testuinguru errealetan ohiko neurketa-tresnen eta neurri-unitateen artean egokienak aukeratzea alde zuzenetik estimazioak eginda; luzera-, azalera-, pisu/masa-, edukiera- eta denbora-unitateak eta moneta-sistematik eratorritakoak zehatz adieraztea, eta, egoerak hala eskatzen duenean, unitateen arteko bihurketak egitea.

4.1.Ea interpretatzen dituen neurriekin eta haien unitateekin zerikusia duten eguneroko bizitzako zenbakizko testuak.

4.2.Ea neurketarik egiten duen tresna sinpleak erabilia, eta, magnitude-ordenaren arabera, ea tresna eta unitate egokienak aukeratzen dituen.

4.3.Ea zehatz adierazten dituen luzera-, azalera-, pisu/masa-, edukiera- eta denbora-unitateak, zein moneta-sistemaren unitateak.

4.4.Ea alderatzen eta ordenatzen dituen magnitude bereko unitateak eta kopuruak, bihurketa ohikoenak eginez.

4.5.Eguneroko bizitzako egoeretan, ea estimatzen dituen objektuen neurriak eta neurketen emaitzak (distantziak, tamainak, pisuak, edukierak, azalera),.

4.6.Ea argi azaltzen duen kalkuluak eta neurketak egiteko edota estimatzeko erabilitako prozesua, eta autonomoagoa den zeregin horretan.

5. Eguneroko bizitzako egoerak, mezuak eta gertaerak deskribatzea eta ulertzea; irudikapen espazialak interpretatzea eta osatzea (ibilbide baten krokisa, etxeen planoak eta maketak), oinarrizko nozio geometrikoak

(kokapena, lekualdatzea, paralelotasuna, perpendikulartasuna, eskala, simetria, perimetroa, azalera), eta koordenatu kartesiarrezko sistema erabilia.

5.1.Ea interpretatzen eta deskribatzen dituen bizitzako egoerak, mezuak eta gertaerak, horretarako oinarrizko hiztegi geometrikoa erabilia: helbide bat non dagoen adieraztea, ibilbide bat azaltzea, espazioan antolatzea, marrazki bat handitu edo txikitzea, eraikuntzak simetrikoak izatea...

5.2.Ea deskribatzen eta interpretatzen dituen koordenatu kartesiarrezko sisteman adierazitako kokapenak eta lekualdatzeak.

5.3.Ea koordenatu kartesiarrezko sistema erabiltzen duen, kokapenak eta lekualdatzeak adierazteko: koordenatuak, distantziak, angeluak, biraketak...

5.4.Ea irakurtzen eta interpretatzen dituen, eskalak erabilia, planoak, maketak eta mapak.

5.5.Ea egiten duen maketa, plano eta mapa errazik eskalak erabilia.

6. Irudi eta gorputz geometrikoak ikastea, haien oinarrizko elementuak deskribatzea, zenbait irizpideren arabera sailkatzea, eta irudi eta gorputz geometrikoak erreproduzitzea; eta eguneroko bizitzako egoerak eta gertaerak ulertzeko haiek duten baliagarritasuna aintzat hartzea.

6.1.Ea hautematen dituen, inguruko objektuetan eta espazioetan, irudi lau eta gorputz geometriko ohikoenak.

6.2.Ea hautematen, deskribatzen eta sailkatzen dituen irudi eta gorputz geometrikoak, haien oinarrizko zenbait ezaugarri oinarri hartuta (aldeak, angeluak, aurpegiak, erregulartasunak), eta, deskripzioetan, bere adinari dagokion hizkuntza erabiltzen duen.

6.3.Ea erreproduzitzen dituen irudi eta gorputz geometrikoak, haien ezaugarrien deskripzioa emanda, eta, horretarako, zenbait prozedura eta material erabilia (marrazketa, hagatxoak...).

6.4.Ea irudien perimetro eta azalera kontzeptuak aplikatzen dituen; besteak beste, geoplanoei, planoei, espazio errealei buruzko kalkuluak egiteko, eta laukizuzenen, karratuen eta triangeluen perimetroa eta azalera kalkulatzeko.

6.5.Ea baliatzen dituen irudi eta gorputz geometrikoei buruzko ezaguerak, eguneroko bizitzako egoerak interpretatzeko (zoruan lauzak jartzeko, gela bat margotzeko, objektuak egiteko, etxe bat berritzeko...).

7. Problemak ebazterakoan, inguru hurbilarekin zerikusia duen datu multzo bat adierazten duten taulak eta grafikoak osatzea, eta horiek irakurtzea eta interpretatzea.

7.1.Ea antzematen dituen hainbat grafiko motatan (barra-diagrama, piktogramak, maiztasun-poligonoak, sektore-diagramak) adierazten diren datuak, sarrera bikoitzeko eta maiztasun-tauletakoak, eta ea horietako mezuak interpretatzen dituen.

7.2.Ea gai den egiteko sarrera bikoitzeko taulen eta maiztasun-taulen bidez adierazitako zenbakizko testurik, egoera bati buruzko datuak edo emandako grafiko bat abiapuntu hartuta.

7.3.Ea gai den egiteko grafikoen bidez adierazten den zenbakizko testurik (barra-diagramak, piktogramak, maiztasun-poligonoak, sektore-diagramak), egoera bati buruzko datuak edo sarrera bikoitzeko koadro bat abiapuntu hartuta.

7.4. *Ea ezagutzen eta kalkulatu dituen estatistika-parametro erraz batzuk: batez besteko aritmetikoa, moda eta heina, eta ea horiez baliatzen den informazioa komunikatzeko.*

7.5. *Ea baliatzen dituen estatistika-ezaguera, komunikabideetan estatistikaren bidez emandako informazioak behar bezala interpretatzeko.*

8. Ausazko jolasetako eta egoera errazetako emaitzari buruzko estimazioak egitea, esperientzian oinarrituta (litekeena, ezinezkoa, ziurra, aukera handia edo txikia), eta emaitza egiaztatzea.

8.1. *Ea identifikatu dituen ausazko egoerak.*

8.2. *Ea jolas ohikoetako (dadoak, txanponak, karta-jolasak, erruleta, loteria...) emaitzei buruzko susmorik izaten duen eta estimaziorik egiten duen.*

8.3. *Ea ausazko gertakarien emaitzei buruzko ustekabeko izaten duen, eta horiei buruzko estimaziorik egiten duen.*

8.4. *Ea erabiltzen dituen zoriarekin zerikusia duten terminoak, bere adinari dagokion zehaztasunez.*

9. Problema errazak ebazteko arrazoizko emaitza zein izan daitekeen aurreikustea, eta matematika-prozedura egokienak bilatzea, ebazpen-prozesuari ekiteko. Estrategiak balioestea, eta datuak eta emaitza zehatzak bilatzen saiatzea, problema formulatzeko zein problema ebazteko. Problema ebazteko erabiltzeko prozesua modu ordenatu eta argian adieraztea, ahoz zein idatziz.

9.1. *Ea, eguneroko bizitzako egoeretan, ezagutzen, ebazten eta asmatzen dituen eragiketa bateko eta biko batuketa- eta biderketa-problema, eragiketa horietan, hainbat zenbaki-mota erabilita (arruntak, hamartarrak, ehunekoak eta oinarritzko zatikiak), eta baita haien arteko baliokidetasunak ere.*

9.2. *Ea bere erara antolatutako estrategia eta estrategia heuristikoko erabiltzen dituen problema ikertzeko eta ebazteko.*

9.3. *Ea kalkulatu duen problemaren gutxi gorabeherako emaitza hurbilketa eta biribiltze bidez.*

9.4. *Ea hautematen duen problema ebazteko zer eragiketa egin behar den, hori aplikatu dion problemari, eta ea bere kasa aukeratu duen zer ebazpen-prozesu erabili (buruz, algoritmoa erabiliz edo kalkulagailuz).*

9.5. *Ea matematikoki adierazten dituen egindako kalkuluak; emaitza egiaztatzen duen, eta ea argi azaltzen eta adierazten duen problema ebazteko erabiltzeko prozesua.*

10. Zenbakiei, kalkuluei, neurketari, geometriari eta informazioa tratatzeari buruzko problema, matematika-ikerketak eta lan-proiektuak ebaztea eta formulatzea, zenbait estrategia erabilita eta taldean parte-hartzea aktiboa izanda; ebazpidea eta ondorioak ahoz zein idatziz komunikatzea.

10.1. *Ea gai den mota hauetako problema ebazteko: galdera bat eta emaitza abiapuntu hartuta, edo datu batzuk eta emaitza abiapuntu hartuta, problema asmatu, zenbaketa sistematikoko problema, bihurketa-problema, osatzeko problema...*

10.2. *Ea egiten duen zenbaki mota eta kalkulu motarekin zerikusia duen ikerketarik; aintzat hartuta, horretarako, zenbakien eta eragiketen ezaugarriak*

eta baliokidetasunak, kalkulagailua erabilia eta bere erara egokitutako estrategiak.

10.3.Ea egiten duen neurketarekin, geometriarekin eta informazioa tratatzearekin zerikusia duen ikerketarik, eta, horretarako, ikasitako edukiak eta prozesu egokienak aplikatuta.

10.4.Ea sormenik duen eta azkarra den erabakiak hartzen, ikerketak eta proiektuak egiten dituenen.

10.5.Ea taldean jarrera aktiboa duen ikerketak eta matematika-proiektuak ebaztean, eta mahaigaineratzen dituen bere estrategiak eta ezaguerak.

10.6.Ea argi adierazten dituen erabilitako estrategiak eta ateratako ondorioak.

11. Ikerketen eta matematika-problemen emaitzak bilatzeko interesa eta gogoia izatea, eta horiek txukun aurkeztea; eta ikasleak aintzat hartzea beharrezkoa dela hausnartzea, taldean lan egitea, azalpenak elkarri jakinaraztea eta gainerakoen planteamenduak eta iritziak errespetatzea.

11.1.Ea adierazten duen matematika-jardueretikiko interesik.

11.2.Ea ordenatua eta saiaturia den problemen emaitzak bilatzen.

11.3.Ea erraz adierazten dituen gainerakoen aurrean matematikari buruzko bere iritziak eta usteak.

11.4.Ea errespetatzen dituen beste ikaskideen azalpenak.

11.5.Ea ondo eta besteekin batera aritzen den taldean lan egitean.

11.6.Ea ardura zaion matematika-lanak txukun eta ordenatuta aurkeztea.

12. Nork bere ahalmenean konfiantza duela, jarrera kritikoa duela eta autonomia dela erakustea, edukiarekin zerikusia duten erroreari, erronkei eta matematika-lanei aurre egiteko.

12.1.Ea erakusten duen bere buruan konfiantzarik matematika-jarduerak egiterakoan.

12.2.Ea sortzeko gaitasunik duen, eta ea ez den akatsen beldur.

12.3.Ea jarrera kritikorik duen egoerak interpretatzen direnean, eta horien gainean argumentatu eta ebazpideak ematen direnean.

12.4.Ea autonomia den zenbait teknologia-tresna erabiltzeko (kalkulagailua, neurketa-tresnak, ordenagailu-programak...).

12.5.Ea erakusten duen autonomiarik matematika-edukiak eguneroko bizitzan aplikatzean, eta ea gai den haien arteko erlaziorik ezartzeko.

